

Dr. Ramaset.
Disztér 2. II. 8.

Ára 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

X. évfolyam ♦ 198. szám
1929 Szeptember 1 Vasárnap
* 5689 év Ab 26 *

Engros: Jacques Paucker
Temesvár, Str. I. C. Bra-
tianu 8.

NORA-RADIO

Detail:
Constructio
Cluj,
Piața Unirii (Fóter)

Rendőrvizsga

Kedden Kolozsvárra is megérkezik az a bizottság, melynek feladatává tételt a rendőrtisztek és rendőrtisztviselők levezetése. Bevalljuk, nagyon szívesen lennénk ott ezen a vizsgáztatáson, mert néhány kérdést mi is szeretnénk feltenni a jelölteknek. Mindenekelőtt azt a kérdést szeretnénk tisztázni, hogy a rendőrtiszteknek mi a feladatuk abban a problémában, hogy vajon ők vannak-e a közönséget, vagy pedig a közönség van őket? Ha egészen őszinték akarunk lenni, akkor azt is kimondjuk, hogy mindazokat a rendőrtisztviselőket, akik az utóbbi kérdésre válaszul igennel, rendelkezési állományba helyezték.

Mert hiszen az egész romániai rendőrvizsgáló bizottságok az egyetlen kérdés a magva és gerince. A közrendészet hatóságok a liberális rezsim alatt állam voltak az államban, az önkény megtestesítői és az emberi méltóság lábaltiprói. Az ember szinte elszörnyedve olvassa Panait Istratinak, a nagy román írónak vallomását, mely szerint a liberális rezsim alatt amikor egyszer Bukarestbe érkezett, a sziguranca, illetőleg a rendőrség emberei felholtra kintozták. És ezt Panait Istratinak tették, aki egymaga talán több hirt és dicsőséget szerzett Romániának, mint a letűnt rezsim összes nagyságai. Ha Panait Istratinak ezt teheték meg a sziguranca közegei, — még pedig minden biznnyal „magasabb utasításra”, — ugyan mire vélemedhetek egyszerű, szürke emberekkel szemben? Libabőrös lesz az ember háta, ha erre gondol.

A vizsgáztató bizottságoknak, amelyeknek az a feladatuk, hogy az új kormány európai koncepcióját gyakorlatilag érvényesítsék, elsősorban arra kell szüntetni, hogy a felelősségteljes és irányító pozíciókba kizárólag olyan emberek kerülhessenek, akik nemcsak európai műveltségűek, hanem érzésben és gondolkodásban is magasabb etikai szempontok szerint tudnak megítélni emberi cselekedeteket. Ha ez a szempont nem fog a legteljesebb szigorral érvényesíteni, akkor a rendőrség, illetőleg a sziguranca átszervezéséről szóló törvény a valóságban sohasem fog komoly eredményeket hozni.

A kolozsvári rendőrség, Erdély vezető rendőrsége lévén, különösképen kell, hogy honorálja ezeket a szempontokat. Megértés, emberiség, tapintat, könyörületesség nélkül rendőrtisztviselő nem állhat hivatala magaslátán. Az a hatalom, amelyet a kormányzat hivatalnokainak és legfőképpen rendfenntartási hivatalnokainak juttat, tulajdonképpen a népfelség akaratából való hatalom és nem zsarukni önről, mint a liberálisok rezsimje alatt volt. Románia külföldi hírnevét a liberális rezsim alatt épen az a basa-rendszer

és szadista önkény ásta alá, amely félművelt, tehát vak eszközként felhasználható közegek részéről a lakosságot állandóan a rémület hangulatában tartotta. A nemzeti parasztpárti kormány minden vonalon szakítani akar ezzel a múlttal. De akaratának csak akkor tud érvényt szerezni, ha kiméletlen elszántsággal viszi keresztül a tisztítás munkáját. A vizsgáztató bizottságoknak nem szabad megtűrniük a rendőrség és a sziguranca kebelében olyan egyéneket, akik nem számszázalékos tisztelői és ismerői a törvényeknek, akik a törvényesség szellemét nem tudják összeegyeztetni az emberiség szellemével. Mi hisszük és várjuk, hogy a vizsgáztató bizottságok ebben a szellemben fogják végrehajtani az új törvény intencióit, annál is inkább, mert a Maniu-kormányának legfőbb érdeke, hogy a rendfenntartási intézmények Augias-istállója végre kitakarítsassék s eltávolítsassék be-

lőle a liberális szellem és rezsim minden emléke. Ezt várjuk a kolozsvári rendőrvizsgáló bizottságoktól, melyre az új rendőrségi beosztások és inkadrálás feladata hárul. Reméljük, hogy minden vezető-pozícióba olyan rendőrtiszt kerül, aki felette áll a kicsinyes egyéni szempontoknak és elsősorban a törvényesség, az emberiség és az európai szemponjtait fogja szem előtt tartani minden ténykedésében.

Megnyilt a Népszövetség szeptemberi ülészaka

A fegyvergyártás ellenőrzését, a Saar-vidék kölcsönügyét fogják tárgyalni ezen az ülészakon. Macdonald elutazott Genfbe

Genf, aug. 31. Az angorai perzsa követ elnöke alatt ma megnyilt a népszövetségi tanács ötvenhatodik ülészaka. A hágai konferenciát összehívó hatalmak és Románia fődelegátusai a mai megnyitó ülésen helyettesekkel képviseltették államaikat. Ezen az ülészakon a tanács tárgyalni fogja a fegyvergyártás ellenőrzésére készített javaslatot a mandátumbizottság jelentését, a Saar-vidéki kölcsön

ügylet, a lengyel felszülési német kisebbségek helyzetét és azt a javaslatot, amelyet a tanácsülések számának övi négyről háromra leszállítása ügyében a főtárgysághoz benyújtottak. Ezután megejtik a választásokat a nem állandó tagsággal bíró és az ülészak befejeztével a tanácsból kiváló Chile, Lengyelország és Románia helyére, mely után kezdetét veszi az ötvenhetedik ülészak.

Románia helyére Jugoszlávia kerül. Beavatott helyen nem tartják kizártnak, hogy Lengyelországot újraszámolják tanácsagnak, míg a délmériki tanácsagsági hely utódlása tekintetében még nem alakult ki vélemény. London, aug. 31. Ramsay Macdonald miniszterelnök ma délelőtt tizenegy órakor Párison át Genfbe utazik a népszövetségi tanács ülésére.

A Hágából visszatérő Briandot a béke mellett tüntető tömeg fogadta Párisban

Henderson szerint nem hidegült el a viszony Anglia és Franciaország között. Az angol megszálló csapatok már meg is kapták a parancsot a Rajna-vidék kiűritésére

London, aug. 31. Henderson külügyminiszter Hágában a sajtó munkatársai előtt megáfolta azokat a híreszteléseket, hogy a konferencián Anglia és Franciaország között elhidegülés állott volna be. Anglia minden állammal békeben és barátságban kíván élni s különös szult helyez arra, hogy viszonya s szomszédos Franciaországgal barátságos legyen. A külügyminiszter nyilatkozata végén elismertő szavakat mondott Briand miniszterelnökről, akinek nagy érdemei vannak az igazi béke siettetése és az európai konszolidáció körül.

Páris, aug. 31. Briand miniszterelnök és a hágai francia delegáció tegnap este háromnegyed nyolc órakor visszaérkezett Prágából Párisba. A Gare du Nord-on nagy tömeg várta az érkező miniszterelnököt s vonata befutásakor „Éljen Briand éljen a béke” felkiáltásokkal üdvözölték. A kormány nevében Painlevé mondott üdvözlő beszédet. Az ünnepi fogadtatás után Briand beszélgetett a fogadtatáson részt vett diplomáttal és hosszasan ér-

tekezett von Hoesch párisi német nagykövettel. Hága, aug. 31. A konferencia pénzügyi bizottságának ülését a kora délelőtti órákban megkezdtek. Ennek végeztével délelőtt fél tizenkettőkor kezdetét vette a konferencia nem nyilvános záró teljes ülése. London, aug. 31. A hadügyminiszter parancsot küldött a rajnai angol megszálló csapatok főparancsnokának, melyben közölte, hogy a kiűritést szeptember tizenegyedikén meg kell kezdeni. A parancs részletes utasításokat tartalmaz abban az irányban, hogy a kiűritést hol kell megkezdni és a csapatok mely időpontban mely helységeket és városokat hagynak el. Az angol csapatokat az Ostende-Dower vonalon szállítják vissza Angliába. London, aug. 31. Macdonald miniszterelnök üdvözlő táviratot intézett Henderson külügyminiszterhez, aki a Reuter távirati iroda hágai tudósítójának közlése szerint holnap Hágából egyenesen Genfbe utazik a népszövetségi tanács

Ma délelőtt 11 órakor lesz Kolozsvár zsidóságának tiltakozó gyűlése

a palesztinai zavargások ellen az Építőmunkások Otthonában (Str. Vail-Patak-uca 7.)

Minden zsidó ott legyen!

GLOSSZÁK

Két ártatlan tévedés

A törvénysértés nyilvánvaló volt. Alig hozták tető alá a módosított kultusz törvényt, amely 54-ik paragrafusában kimondja, hogy új hitközségek nem alakíthatók a végrehajtási utasítás elkészültéig, a végrehajtási utasítást pedig csak a zsidó kongresszus meghallgatása után szabad kibocsátani és Kolozsváron néhány ember diadalmasan lobogtatta kezében az Engedélyt. A „permist”. Valahogyan már ebben az odioszus szóban benne volt, hogy olyasmit engedélyeztek, amit nem lett volna szabad engedélyezni. Ami nyíltan és brutálisan ellenkezett a törvényes rendelkezésekkel. Ami fájdalmas ellentmondásban volt a törvény tiszteletnek azzal a szellemével, amelynek jegyében a nemzetparasztpárt átvette a kormányzást. Kifáradva abban a késhegyig menő harcban, amelyet az ország zsidósága a kultusz törvény ellen folytatott, valahogyan nem fordíthattunk kellő figyelmet erre a nagyon a régi rezsim szellemében készült gyorstalpaló „engedélyezésre”. És Kolozsváron vigan szervezkedésnek indult egy „spanyol” hitközség, amelynek a spanyol zsidósághoz pont annyi köze volt, mint a kultuszminisztériumi engedélynek a törvényességhez.

A tegnapi audiencián minden kiderült. A flagrans törvénysértést egy kultuszminisztériumi aligazgató „jóhiszemű” tévedése idézte elő. Az általa megfogalmazott rendelkezést Vlad kultuszminiszter aláírta, ugyancsak jóhiszemű tévedésből. Furesa játéka volt ez a tévedéseknek és különösen az az igyekezet, amellyel az aligazgató tévedni sietett, fátylat nyujt a fantázia szabad szárnyalásának. Beavatottak szerint egyik kolozsvári nemzeti parasztpárti képviselő sem volt idegen a kolozsvári szefrád zsidók kis csoportjának elspanyolításától. A helyzet az, hogy ez a képviselő

jelen volt a törvény tárgyalásánál, tehát fel kell tételeznünk róla, hogy ismerte annak rendelkezéseit. Az aligazgató urról még egyenesen hatóságsértés volna el nem binni, hogy a rezortjához tartozó törvényt nem ismerte. És minek szóljunk e helyen Vlad kultuszminiszterről, aki valóban halálmegevítő bátorsággal védelmezte törvényét napokon keresztül buzgalommal a parlament mi-

niszteri padjáról, — hogy aztán aláírjon egy a saját törvényével ellenkező rendelkezést.

Maniu miniszterelnök igazságérzete idejében elégtételt adott — nem a kolozsvári ortodox hitközségnek, hanem a törvényességnek, amelyet oly könnyedén rugott fel néhány ember, — olyan indítékokból, amelynek utánajárni öszintén szólva, semmi kedvük sincsen.

Az angol és amerikai tőke harca Oroszország meghódításáért

Németország térfoglalása után Oroszországban Amerika is előnyomul

Alegutóbb lezajlott választási kampány során Macdonald külpolitikai programjának egyik legfontosabb pontja az orosz-angol viszony rendezése volt. Haladéktalanul felvenni a diplomáciai és kereskedelmi kapcsolatokat Szovjetországgal: ez volt Macdonald egyik leghatározottabb és választási jelszava.

Most hogy a moszkvai norvég követ útján az angol kormány a tárgyalások megkezdésére szólította fel a szovjetet,

valószínű, hogy Macdonald minden erejével igéretének beváltására törekszik. Igaz ugyan, hogy a dominiumok, amelyeknek tanácsát Macdonald — a politikai tradíciókhoz hiven — előzőleg kikérte,

általában ellene vannak az Oroszországgal való diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének, de ez nem fogja megakadályozni a miniszterelnököt régi szándéka keresztülvitelében. Amint hogy nem fogják akadályozni az orosz részről esetleg felmerülő gáncoskodó momentumok, sőt a keletázsiai háborús feszültség sem. Mert

az angol-orosz viszony kérdése ma

már nem annyira politikai, mint inkább gazdasági kérdés.

A legjobb akarattal sem lehetne azzal meggyanúsítani Macdonaldot, hogy elfogult — Szovjetországgal szemben. A kommunizmus elleni elvi állásfoglalásban Macdonald majdnem megegyezik Baldwin-el, vagy akár — Chamberlain-el.

De Macdonald egyik legszerencsésebb tulajdonsága éppen az, hogy sohasem folytatja politikáját szigorú és kérlelhetetlen elvi alapokon és éppen így most más-résről nem helyezkedik szigorúan elvi álláspontra mint miniszterelnök Szovjetországgal szemben. Macdonald tudott szerencsés kompromisszumot kötni az angol kapitalista világrénddel (már husz évvel ezelőt ir érdekes könyve a „Socialist Movement” is ennek a kompromisszumnak az ideológiájában született meg) — és éppen így megtalálja a középut politikáját, Szovjetországgal szemben is.

Az ismeretes Arcos-botrány óta megszűnt a diplomáciai viszony Nagy-Británia és Oroszország között és az angol ipar és kereskedelem is likvidálta orosz-

országi érdeklődését. Azóta az angol közvélemény széles rétegeiben megerősödött az a vélemény, hogy

az angol tőke rossz üzletet csinált, amikor bojkotálta Oroszországot,

helyesebben — rengeteg jó üzleti lehetőséget szalasztott el. És az Anglia által elszalasztott lehetőségeket egyre nagyobb mértékben aknázza ki Németország és legutjában — Amerika.

A háboru utáni években Franciaország rideg sovinszla külpolitikája kényszerítette Németországot az Oroszország felé való orientációra. Rathenau utolsó műve, a híres 1922-es rappallói német-orosz egyezmény, volt az alapköve ennek az orientációnak.

Rathenau-nak életébe került a rappallói egyezmény, Németország számára azonban kitünő üzletnek bizonyult.

A rendkívül olcsó szovjetnyersanyagok egyik legfőbb felvételi piaca ma Németország. A nagy nyugati államok tőkéje nem akar szorosabb üzleti nexusba jutni vele. Németország kénytelen volt tultenni magát ezeken a konvenciókon, — és végeredményben sokat keresett az ügyön.

Most pedig Amerika kezd egyre nagyobb érdeklődést mutatni az orosz nyersanyagok és termelések iránt. Különösen nagy ez az érdeklődés, amióta Hoover lett az Egyesült Államok elnöke. Néhány koncessziótól eltekintve, Oroszország meglehetősen kiaknázatlan terület volt eddig az amerikai tőke számára, talán az egyetlen ország, amelyre nem terjeszkedett ki a dollár hegemoniája. Hoover azonban, ugylátszik, sürgősen pótolni akarja ezt a hiányt, de azért az első lépést ebben az irányban nem ő tette meg, hanem a világ egyik legnagyobb trösztje, az amerikai Standard Oil Company, amely már tavaly kibékült az egyre ellenállhatatlanabbul előretörő orosz állami petróleumparral — és ennek a kibékülés-

Vasárnap
Az a
London.
Graf Zep
szolválta
egyszerre
tenek, me
akarnak fe
dia között.
számú légi
alaplajn fog
tervezéséne
kormány é
épen egy h
ményeket,
konstrukció
Az R 100
nek, minde
felül a Zep
105.000 köb
lin hossza 2
220 lesz, ez
lesz a gázh
rőjük 40 m
magasságuk
pelint őt da
tor hajlja, a
motor fogja
kilométer ó
lóméternyi
nélkül 150 t
gukkal. Az
101 Howden
Az angol
lönöznek le
hogy ez az
állni a vihar
talat fog eld
keresztben t
vázit, miket
kötnek össze.
a próbánál m
res rugalmas
na terhelésnél
A vázat a fő
beszerelése h
hajó orrán le
uttat a kiköt
hátso a stabil
lön motor mo
gyűrük közé
méretezve,
érintkezésbe
mását önmük
Maguk a szek
és maguktól
nyomás a mag
mésztesen tel
teni a gázból
nyire esetleg a
ség van.
Mi
Ot, egyenké
a léghajót, m
től s könnyen
Beadmore-Dies
külön légsav
Lucull
Const
Caort
Salat
Vinet
Oeufs
Oeufs
Omele
Omele
Macar
Hideg
Hal n
Harc
Harc
Sült
Libam
Salat
Paraj
Angol
Casino

A legjobb nemesanyag, zseniális föltalálószellem, minőségmunka.

Standard Electric gyártmányok!!!

Tungram Bariumfémcsövek egyen- és váltóáramra,
Standard rádióvevőkészülékek egyen- és váltóáramra,
Standard conushangszórók,
Standard fejhallgatók,
Standard Straight Line forgókonduktorok,
Standard erősítők és megafonberendezések,
Standard leadóberendezések rövid és hosszú hullámokra minden kiterjedésre!

Mind mesterművei az Egyesült Államok előrehaladott rádiótechnikájának.

Csak Standard márkával valódiak!

Nemcsak évekre vagy évtizedekre, hanem egy egész emberéletre való egy jó beszerzés. Válasszon tehát egy megbízható, tökéletes rádióvevőkészüléket valódi kitudó keményfaszekrényben. — A „Standard”-rádió nemcsak otthonát díszíti és teszi lakályossá, hanem megoszt Önnel örömet, bánatot és mialatt Ön pihen, fáradhatatlanul nyujt szórakozást, felvidítást és oktatást. Válasszon tehát Önhöz méltó darabot, mert rádiója a tulajdonos személyiségére enged következtetni.

A Standard-gyártmányok szeptember 1-étől 20-ig vannak kiállítva a bukaresti Parcul Carolban levő Standard-pavillonban és minden jobb szakmabeli üzletben kaphatók.

A „Standard” név garanciát jelent!

Az angolok a Zeppelininnél is nagyobb léghajókat építenek

Anglia és India közt fog közlekedni az R 100 és az R 101

London, augusztus 31. — Mialatt a Graf Zeppelin legteljesebb sikerrel abszolválta a földközi utat, az angolok egyzerre két hasonló léghajó óriást építenek, melyekkel rendszeres járatokat akarnak fenntartani a szigetország és India között. Az angol mérnökök az R. 33 számú léghajónál szerzett tapasztalatok alapján fogták hozzá a két óriáshajó megtervezéséhez, amelyet természetesen a brit kormány építtet és reméli, hogy az R-ek épen úgy beváltják a hozzájuk fűzött reményeket, mint a legújabb Zeppelin-konstrukciók.

Az R 100 és az R 101 egyformák lesznek, mindegyik 36.000 köbméterrel mulja felül a Zeppelint, melynek térfogata csak 105.000 köbméter. Míg azonban a Zeppelin hossza 230 méter, addig az R-ek csak 220 lesz, ezzel szemben jóval vastosabb lesz a gázburkolatjuk. Maximális átmérőjük 40 méter, a Zeppeliné 30 és fél, a magasságuk 42 m. Zeppeliné 33.7. A Zeppelint öt darab egyenként 530 lóerős motor hajtja, az R-eket öt 650 lóerős Diesel-motor fogja hajtani, előreláthatóan 112 kilométer óránkénti sebességgel 6440 kilométernyi utat tehetnek meg leszállás nélkül 150 tonna hasznos terhet vive magukkal. Az R 100 Cardingtonban épül, a 101 Howdenben.

Az R-léghajó szerkezete.

Az angol léghajók külsőleg abban különböznek legfeltűnőbbben a németektől, hogy ez az alak jobban tud majd ellenállni a viharoknak, amit majd a tapasztalat fog eldönteni. A léghajó törzsében keresztsímben tizenhat vasgyűrű alkotja a váz, miket hosszirányban vasgerendák kötnek össze. A gyűrűk olyan erősek, hogy a próbánál mindegyik csak 10 centiméteres rugalmas meghajlítást mutat hat tonna terhelésnél. Átmérőjük 40 méter.

A vázat a földön készítik el s egy gyűrű beszerelése husz perc alatt megvan. A hajó orrán első gyűrű tartja egyúttal a kikötéshez való óriás csapot, a hátsó a stabilizáló felületeket, miket külön motor mozgathat menetközben. A vasgyűrűk közé szerelt ballonok úgy vannak méretezve, hogy megtelev sem jutnak érintkezésbe a fémrészekkel. A gáz nyomását önműködő szelepek szabályozzák. Maguk a szelepek egy méter átmérőjűek és maguktól kiengednek a gázt, ha külső nyomás a magashab alacsony lesz, de természetesen tetszős szerint ki lehet erőszakkal a gázból mindenkor annyit, amennyire esetleg a gyors leereszkedéshez szükség van.

Mi hajtja az új léghajókat?

Öt, egyenként 650 lóerős motor hajtja a léghajókat, melyek függetlenek egymástól s könnyen kicserélhetők. A motorok Beardmore-Diesel-típusúak s mindegyik külön légesavart hajt előre, vagy hátra.

Mindegyik motor mellett van egy kis indító motor, melyek ezenkívül az olajat szivattyúzzák, a levegőt sűrítik s a villamos áramot termelik. A tüzelőanyag valamilyen speciális nehéz olaj, melynek összetételét titokban tartják s hír szerint annyiban válik ki az eddigiek közül, hogy aránylag alacsony hőfokon 98 foknál lobban lángra s zérus alatt 17 fokon is meg folyékony. Az olajat ezer literes tartályokban viszi magával a léghajó és sűrített levegőt szivattyúzza a motorhoz. Biztonság kedvéért minden tartályt egy pillanat alatt ki lehet üríteni, ha esetleg tűzveszedelem van. A normális tartályokon kívül az utaskabinok alatt vannak még tartalék tartályok, miket akkor használnak, ha nincs utas, csak postát visz a léghajó, vagy rekordra repül.

Ballsziként tizenöt tonna vizet visz magával az R. 100. A vízballaszt egyébként arra is szolgál, hogy ha a terhelés különböző, akkor az egyensúlyt azzal állítják helyre, hogy a ballasztvizet megfelelő helyre szivattyúzzák. Minthogy minden valószínűség szerint soha sincs szükség ennyi hallastra, nagyobb utra tüzölőolajjal töltik meg a tartályok egy részét s ekkor összesen negyvenöt tonna olajat tud magával vinni a léghajó.

AZ UTASOK KÉNYELME

A kabinok két sorban vannak elhelyezve a léghajó belsejében. A felső emelet 510 négyzetméter felületű, az alsó 160, de fel lehet még használni kabinhelyül a stabilizátorok területét is. Az utaskabinok a léghajó orrán vannak. A felső sorban van az ebédlő és a szalon, amelynek ablakain keresztül ki lehet látni a léghajó testén át a szabadba. Ötven utas számára van hely a kátagyas fülkében. Az alsó emeleten van a kormányos fülkéje, a dróttalan táviró és egyéb technikai szolgálat. A konyha is itt van, természetesen éppen úgy, mint a Zeppelinen, villamos konyha, ahonnan kis lift közlekedik a felette levő ebédlővel. Ugyancsak az alsó soron — földszintnek nem lehet nevezni — van a dohányzó is, ami a Zeppelinen nincsen. A szellőztető berendezés úgy van megcsinálva, hogy hideg külső levegőnél a motorok kipuffogó gázaival melegítik fel előbb a külső levegőt.

LEGI ÖSSZEKÖTTETÉS A GYARMATOKKAL

Az R 100 és az R 101 léghajóknak az lesz a feladatuk, hogy rendszeres légi összeköttetést tartsanak fenn az anyaország és a gyarmatok között. Egyelőre India felé építik ki a légi vonalat. A kiindulópont Cardington lesz, ahol két óriási hangárt építenek, melyek hossza 247 méter, szélessége 54 méter, magassága 47 méter. Az egyiptomi Ismailiában már elkészült a kikötőtorny, melynek lábánál most építik a hidrogéngyárat a ballonok töltéséhez szükséges gáz előállítására. Indiában Karasi lesz a végállomás, ahol már csaknem készen áll a 259 méter hosszú 45 méter széles és 51 méter magas hangár s mellette most kezdtek építeni a kikötőtornyot. Elkészült a kikötőtorny a kanadai Saint Hubertben s most kezdtek hozzá a délafrikai Grantvilleben. Durban mellett, a harmadik végállomás megépítéséhez.

Az Anglia-indiai vonalon már régóta tanulmányozzák a légköri viszonyokat s az angol meteorológusok már elkészítették a Cardington-Karasi közti vonal szélterképét, melyen pontosan fel van tüntetve a normális szelek iránya, sebessége, a viharok gyakorisága és minden, ami a léghajó vezetésének fontos. A légivonal mentén, Cardingtonban, Máltán, Ismailiában, Bagdadban és Karasiban külön meteorológiai állomások működnek, melyek állandó közvetlen összeköttetésben lesznek egymással és így minden pillanatban tudathatják a prognózisukat az utban lévő léghajó parancsnokával.

Azok az előkészületek, amikkel az angol kormány biztosítani akarja a közlekedést, arra engednek következtetni, hogy mindenáron rendszeressé igyekszenek azt tenni és a legújabb tapasztalatok alapján remélik, hogy az angol kormányozható léghajórendszer, amely eddig messze mögötte maradt a németekének, most már olyan közlekedő eszközt tud teremteni, mely felveszi a versenyt a Zeppelinnel. Mivel az R léghajókat az angol kormány készíteti és az Air Ministry gondoskodik az útvonal kidolgozásáról, valószínű, hogy az egyszerű személy- és postaszállításokon kívül hadicélok szolgálatába is állítják a léghajókat.

'ROYAL' amerikai írógép legújabb modelljei szenzációcsak

Mielőtt írógépet vásárolna, saját érdekében feltétlenül kérje ezen gép vételkényszer nélküli bemutatását. — **Royal nagy gép 92 betűvel. Royal Portable 88 betűvel.** Minden nagyobb városban képviselve. Vezérképviselet: **Goldstein, Oradea, Str. Avram Jancu 5. Telefon 2-97. szám.**

Önt félrevezetik

ha a valódi

DIANA

sósborezesz

helyett egy másik „olcsóbb” sósborezeszt adnak, mert csak a DIANA sósborezesz az egyedüli régóta bevált háziszor.

Csak ez segít, gyógyít, erősít.

A CLUJ!

Tacamul

ezüstárnyárban

készült minden darab eszköz és tárgy ezen gyárjellel van el látva.

800-as finomság!

Gyártmányaink minden jobb eszközüzletben megrendelhetők. — Vizontaladóknak: „TACAMUL” ezüstárnyár Cluj, Strada N. Iorga 11/A

הור ערצונן אים עכמעס וילבער: כל קדש תוכה, אונד אנדערע לייכטער, אתרומס העלמער, מקערע-שימסעל אונד ועכמלכע ר'טועללע עקענשטערע

Triumph cipő elegáns, tartós, olcsó.

Kaph. tő minden jobb üzletben.

Kotta- Lepage jegyzék ingyen

Kötőnök figyelmébe!!

Első-rangu Flor megérkezett. — Olcsó árban kapható. Saját érdeklében győződjék meg róla **SIPOS**-nál Cluj, Calea Reg. Ferdinand 8.

Augusztus 31-én megnyílt a NEW-YORK étterem

Grand Menü à la Carte.

Lucullus.

- Consomme en tasse
- Csörba de perisore.
- Salate Orientale
- Vinete tocate
- Oeufs pouses à la Metternich
- Oeufs brouilles aux jambon
- Omelette à la Chasseur
- Omelette au fromage
- Macaroni au gratin
- Hidég tok tartármártással
- Hal majonalse
- Harcsa rántva
- Harcsa rostos
- Sültő vajban burgonyával
- Libamáj püré aspikban
- Salat de boeuf
- Paraj tükörtojással
- Angol zöldborsó citromával
- Kelvirág à la Pologne
- Casino rostélyos

Műsor: Hubert és Ligeti

válogatott Jazzband zenekarával hangversenyekkel legújabb slágerekkel az ünnepélyes megnyitáson

Parkettánc!

Grand Menü à la Carte. Bacchus.

- Arad-hegyaljai borok
- Nagyenyedi fajborok
- Dragasani
- Pezsgőkülönlegességek
- Valódi francia és hollandi likörök.

Paprikás csirke galuskával

Libamáj Risotto

Sertéskaraj, káposzta

Borjuvésés, Hízalt libasült

Habos bélszín kóritzve.

Rántott csirke

Roston sertés fatányéros

Bélszín

Sertésvese rostos

Borjumaj

Tourados à la Rostni

Fifets mignons de veau à la Monte Carlo

Chateaubriand à la Metri de Hotel

Potpourri à la New-York

Les Saletes: Kovászos ugorka

Cékla

Piros káposzta

Paprika-saláta

Ugorka.

Tészták: Vegyes torta, Mocca creme, Turócsusza tepertővel.

Desserek, Sajtok: Ementhaler, Roquefort, Lica Creme, Trapista, Noszofi.

Megkértem Lisl Goldarbeiter kezét

Szemtől-szembe a szépség koronázatlan fejedelmével. Kohn és Bloch ur szerepe a galvestoni szépségversenyben

(Bucuresti—Bukarest, augusztus 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) — A román fővárost néhány nap óta „miss-láz” fogta el. Tegnap az „Universelle” áruház előtt, a Calea Victoriei, a város egyik legforgalmasabb pontján több mint egy fél órát szünetelt a forgalom az áruház előtt összegyűlt ezrekre rugó tömeg miatt. Amikor végre a két szépség mégis rászánta magát arra, hogy elhagyja az áruházat, a tömeg lelkesedése szinte elseperte őket. A Grand-hotel előtt napestig százán és százán ácsorogtak, hogy néhány másodpercig láthassák a hazatérőket vagy a távozó misseket. Az útleletek kirakatát, a fényképezők vitrinjeit Lisl Goldarbeiter és Magda Demetrescu képei díszítik, a mozgósínházakban a missekről készített felvételeket vetítik.

Szemtől-szemben a galvestoni győzőkkel

Tegnap délután hosszasan elbeszélgettem a két galvestoni győzővel. Miss Austria, Miss Universe, a kis bécsi Lisl Goldarbeiter finom és díszingvált szépség, aki első látásra még nem fogja meg az embert, csak később az arcvonalainak lenyűgöző harmóniájával, szemek kékségének hűbájával és alakjának megkapó formáival ragadja meg a nézőt. Világosbarna, szinte bronzhaja lágy hullámokban ömlik a vállára a szép Lislnak, aki mindig zavarban van, mintha meg volna valamiért ijedve. És ez oly sok bánt kölcsönöz neki.

Magda Demetrescu barna, frappáns, tipikus román szépség. Mozdulatai és arcjátéka kissé raffiniáltak. De ez sem áll neki rosszul.

Nehéz dolog a világ legszebb leányának lenni

A világ legszebb leánya halálosan fáradt.

— Nehéz, ugye, még ezt a ritka titlust is elviselni? — fordulok hozzá.

— De még mennyire — válaszolja. — Hányszor lélek a megleselésből. Néha mint egy lavina, úgy zúdul rám a tömeg. Csak az vigasztal, hogy mind az szeretetből történik. Folyton látogatásokat kell tenni vagy fogadni, folyton pózt állni a fényképezők előtt, a világ összes hírlapírójának interjút adni, autogramok ezreit osztogatni... de azért mind az olyan mulatságos; bár egy keveset a gyomoromat is tönkretettük.

— Még egy kérdést.
— Hallik, mondja mosolyogva.
— Igaz-e hogy szegedi származású?
— Dehogyan is, én bécsi vagyok.
— De ugye zsidó vallású?
— Csak a papa zsidó.
— És mi a véleménye Simon Böskéről?

— Igen jó barátok voltunk, de amikor a Galvestonból visszajöttem, úgy vettem észre, hogy gyűlöl engem.

Megkösöntem az interjút, mire átadta a fényképet, amelyre a következő szavakat írta:

„Den Lesern des „Uj Kelet“ herzlichste Grüsse!

Lisl Goldarbeiter
Miss Universe — Austria

Miss Románia filozofia

Miss Románia már alig várja, hogy ő is beszéthesse. Valósággal nekem rohan, és meg fogja a karomat, amikor beszélni kezd: Ha én egy erdélyi lány ir, akkor megírhatja, hogy nem igaz, amit felőlem állított egy másik erdélyi lány, mintha én kicsufoltam és lezsidóztam volna Simon Böskét. Ellenkezőleg őt mindig dicsértem és a zsidókat is szeretem. Nagyon sok zsidó barátom van. Lisl maga is zsidó félj nemde és szeretek-e én jobban valakit ezen a világon, mint őt? Tény az, hogy Simon Böskével a zsidók büszkélkedhetnek, mint a magyarok, miután ő első sorban zsidó és csak azután magyar.

A szép Magda szakadatlanul esicserog, valósággal frissítőleg hatnak szavai. Csupa fiatalág és derű árad belőle. A galvestoni verseny lefolyásáról, tapasztalatairól, az amerikaiak lelkesedéséről, saját szerepléséről mesél csodálatosabbnál csodálatosabb dolgokat.

Kulisszatitkok

— És most mondja el nekem a galvestoni szépségverseny és Waleffe ur szereplésének kulisszatitkait.

— Elmondom — felelte — de csak úgy, ha nem írja meg.

Megígértém. A legszebb román leány ráncbaszedte szép fekete hajától koronázott homlokát és néhány másodpercnyi gondolkodás után beszélni kezdett:

— Mindenekelőtt meg kell mondanom azt, hogy az egész galvestoni verseny eszméje ügyes üzletemberek agyában fogalmazott meg. Amikor kiérkeztem Galvestonba, és véletlenül megtudtam ezt, egy kissé hántott, de azután belenyugodtam, miután valaki megmagyarázta, hogy a világon úgy is minden csak üzlet.

— Galveston kis szigeten terül el, alig 60 ezer lakosu városka. Fényes bulvardjai, virágos utcái, pálmalugasai valóságos paradicsomra varázsolják. Hatalmas és modern hotelek, óriási áruházak és ragyogó lokálok sorakoznak az aránylag kis városkában, amely tulajdonképpen kizárólag az idegen forgalomra, a fűrdőszezonra van berendezve.

Bloch és Kohn a galvestoni rendezők

— A világvárosi méretű áruházakat és hoteleket a kis szigetváros természetesen nem képes elviselni és a két legnagyobb áruház tulajdonosa, az egyik Bloch, a másik Kohn rájöttek, hogy a nagy versenyben Galveston csak úgy kerülhet ki győztesként, ha valami újat és egészen originálisat tud nyújtani a fűrdővendégeknek. És már ezelőtt tíz esztendővel megszervezték az első galvestoni szépségversenyt. Azóta ezek a versenyek valóságos fogalomná váltak és három éve nemcsak az Egyesült Államok, de az egész világ legszebb leányai vonulnak fel a galvestoni tengerparton.

— Azt is megtudtam — mondja nevetve Magda kisasszony, — hogy Bloch

és Kohn urék a többi kereskedőket is bevonták a szervezésbe, úgy hogy ma már maga a Kereskedelmi és Iparkamara is 25.000 dollárt bocsát a szépségverseny szervezési munkálatait végző bizottság rendelkezésére, amelynek élén Kohn és Bloch ur állanak. Szépségverseny iroda van felállítva, amelyben állandó tisztviselők dolgoznak, élükön Willet d. Roe urral, akinek 8000 dollár évi fizetése van.

Waleffe a porondra lép

A szépségverseny nagyszerű üzletnek bizonyult és ezért három évvel ezelőtt az európai szépségkirálynőket is meghívták a versenyre. A párisi Le Journal című lappal léptek összeköttetésbe, amely a maga során az ismert de Waleffet bizta meg a versenyek különböző országokban való megszervezésével. De Waleffe két éven keresztül meg is

rendezte a különböző országokban a versenyeket

és a győzteseket a galvestoniakkal megkötött megállapodás szerint átszállította az oceanon. Am ezidén Waleffe ur a dícsőség nagyrésztét magának akarta megtartani és ezért Párisban rendezte meg a versenyt, amelynek győztese Simon Böske. Miss Európa lett. És azt akarta, hogy csak egyedül Simon Böskét vigye ki, akinek ott Miss Amerikával kellett volna felvennie a versenyt. Ez azonban keresztül húzta az óriási költségvetéssel dolgozó galvestoni kereskedők számításait, akik megvonták de Waleffétől a delegációt.

Egy másik szépségverseny

Abban az időben Párisban egy amerikai impresszárió is rendezett egy szépségversenyt a Lidó-helységében különböző nemzetiségű nőkkel, akik között igen sokan színésznők és artistanők voltak. El is indult velük Amerikába és az oceanjárón úgy mutatta be őket, mint Miss France, Miss Pologne, Miss Italie, stb. Amerikába érkezve revüket rendezett velük, de számításai nem váltak be. Az „üzletre” ráfizetett, mire egy szép napon Miss Németország nagyszerű bundájával együtt eltűnt. És akkor terjedt el az hír, hogy a missek leánykereskedők karmaiba kerültek. Nem volt nehéz tehát Waleffe urnak ilyen körülmények között a párisi versenyzők közül többeket lebeszélni arról, hogy kimenjenek Amerikába.

— És mi történt Waleffe urral?
— Waleffe ur lehozatta Deauvilleba az elmúlt évi Miss Amerikát, akit szembeállított Miss Európával és mint emlékeztetes a zsüri nem is tudott dönteni közöttük. A galvestoniak egyébként valószínűleg kártérítési pert indítanak ellene.

Megérkezik a harmadik Miss is

Beszélgés közben egy csodálatos szép, keleti típusú leány lép a szobába. Bemutatnak. Megtudom, hogy Gisele Cantonnal, Miss Egyiptommal ismerkedtem meg. Édesapja Romániából kivándorolt zsidó kereskedő és most nagynénjének látogatására érkezett Bukarestbe, ahol mindjárt jegybe is lépett.

De hiszen már Lisl Goldarbeiterről is azt suttogták, hogy talán Romániában marad és már mint f szony. Én egyébként megkérdeztem tőle,

hogy mi igaz ezekből a hírekből és megkérdeztem, hogy vajjon milyen választ adna ha megkérném a kezét. A világ legszebb leánya kérdésemre azt válaszolta, hogy gondolkodni fog a dolog felett.

Hálszegi Ernő

Kartellbe léptek a romániai kefégyarak

(Sighet-Máramarosziiget, aug. 31. Az Uj Kelet tud.) A romániai keféiparban hosszú évek óta szabad verseny folyik. A gyarak egymásközti versengésének természetesen a közönség örvendett legjobban, amely kefe- és faáruszükségleteihez normális áron juthatott hozzá. Most már ugyilatszük megunták a kefégyarok a szabadversenyt és augusztus 28-án értekezetre jöttek össze Marosvásárhelyen a négy legszámottevőbb romániai kefégyár képviselői és a konkurrencia kizárása végett egy évi időtartamra kartell kötöttek.

A kartellben lévő gyarak a következők: Soc. An. fostă L. Bach, Piatra Neamt, Falk kefe- és celluloidgyár Oradea, Fa-és Keféáru gyár, Sighet, Favorit Kefégyár, Sighet. A kartell főleg az árakra és a kondíciókra vonatkozik. Valamennyi gyár 100.000 lej óvadékot helyez letétre a nagyváradi Kereskedelmi Kamaránál, mely hivatva van döntőleg határozni a kartell tagjai között esetleg felmerülő vitás esetekben.

Vidéki szülők

elemi és középiskolás gyermekeinek az iskolai idény alatt teljes ellátását, valamint akár nyilvános iskolában, akár magánúton végzendő tanulmányaik pedagógiai felügyeletét vállalom. Szíves tájékozással közlöm, hogy gyermektelepem a modern hygiénia minden követelményének megfelelően van berendezve: egészséges, tágas hálótermek, külön a fiúk és külön a lányok számára, nagy ebédlő, olvasó-és tanulótermek, nagy park tornaszerekkel és játszótérrel, télen korcsolya- és rödlipályával.

Vitamindus, egészséges táplálás mellett a gondjaimra bízott gyermekek testi, szellemi, valamint lelki fejlődése felett személyesen érködöm.

Dr. Hollósné Breider Erzsébet

ORADEA, Cheil Crişului (Alsó Körös-oldal) No. 273. — Telefon: 425. szám. Gyermektelepem megtekintésére az érdeklődő szülők szívesen látom.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii 9.

Fiókintézetek: Dej—Dés, Beclean—Bethlen, Jibou—Zăibó, Zălau—Zilah.

Saját tőkék 40 millió Lei

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl.

Engedélyezett devizahely

HOTEL NEW-YORK CLUJ

Grand Hotel

Ujonnan berendezve és átalakítva!

Tiszta, elegáns, olcsó szobák, minden komforttal ellátva.

Uj szakszerű vezetés.

Telefon és fürdő.

Központi fűtés!!!

Figyelmes kiszolgálás!!!

nek a példáját azután az ang is.

Amerika és hasznos v don komoly hatna a hatal orosz

Hiszzen csak befektetéssel a amely 800 kilo szállításja a petri költöbe. Amerik alközik Oroszo kapcsolatai ki reskedelmi, ip berek mentek. bol Oroszorszá rei szerint a W séget akar mo villanytelepek

„Nagyv zs

Palesztinában, küzdött a roknai csapata galásától lerés zsek támadása irták meg a h éposznak ezt a védők utolsó telen történelm got Erec Jiszra civilizációjának a ellen pusztakon tiz esztendő al zsidó honépítés velt világ közvé a palesztinai er mai sajtó a de jobboldali Cuvé há hangján em ronyletről, amel do civilizációs n

Egyetlenegy la nép számára ol is vad antiszem sára használta rolják a zsidóká keresztül ököly zett károsörme igazságügyminis sul. Igaz po -- írta a lap — Ukrajna és Galí sze alatt égnék keket és szülők asszonyok boml mint a bibliai nálunk iskolás szatősbolt abla ugynevezett ron szelt. Különöse el heves tiltakoz sajnálatos nap, radi volt, egyet dött, a civilizál sága alatt töm zsidókat. Jöhísz be fogják most Románia földje vul legyilkolt zs

Ért

Megnyilt Bu kö

„Hote

Str. Pictor A királyi pa a Ca 100 modern központi fűt hideg-és mel fon áll a ven Nagyön elő a tarifából z

„Venetia MO

Női é

nek a példáját utólag sürgősen követte azután az angol-holland petróleumtröszt is.

Amerika számára rendkívül fontos és hasznos volna, ha valamilyen módon komolyabb érdekeltiséget vállalt volna a hatalmas lehetőségek előtt álló orosz petróleumiparban.

Hiszen csak legutóbb készült el óriási befektetéssel az a hatalmas csővezeték, amely 800 kilométeres uton át Bakuból szállítja a petróleumot a Fekete-tengeri kikötőbe. Amerika a legkomolyabban foglalkozik Oroszországgal való kereskedelmi kapcsolatai kiépítésével. Legutóbb a kereskedelmi, ipari és pénzügyi szakemberek mentek tanulmányútra Newyorkból Oroszországba és az utolsó napok hírei szerint a Wall Street komoly érdekeltiséget akar most vállalni bizonyos orosz villanytelepek fejlesztésénél.

„Nagyváradtól Jeruzsálemig“

Palesztinában egy álló héten keresztül küzdött a honfoglaló zsidóság maroknyi csapata felelőtlen agitátorok izgatásaitól lerészegített, félvad arab törzsek támadásai ellen. Vértük hullásával írták meg a honfoglalók az új zsidó éposznak ezt a tragikus fejezetét. Megvédtek utolsó lehetőségekig azt az eltéphetetlen történelmi jogot, amely a zsidóságot Érec Jisraél földjéhez fűzi és a civilizációnak azt a művét, amelyet kiellen pusztítanak és fertőző moesarakban tűz estendő alatt valóra váltottak a zsidó honépítés pionerjei. Az egész művelt világ közvéleménye felemelte szavát a palesztinai enyémek ellen. A romániai sajtó a demokráta Adeváruktól a jobboldali Cuvântulig csak a felháborodás hangján emlékezett meg arról a merényletről, amelyet Palesztinában a zsidó civilizációs munka ellen elkövettek.

Egyetlenegy lap akad, amely a zsidó nép számára oly szomorú eseményeket is vad antiszemitizmusának lobogtatására használta fel. „Az arabok megszárlják a zsidókat“ — ordította napokon keresztül ökölnyi betűkkel és alig leplezett kárörömmel Stelian Popescu, volt igazságügyminiszter lapja, a Universal. Igaz pogrom, amilyent csak — írta a lap — program, amilyent csak Ukrajna és Galicia ismertek. Anglia figyelje alatt égnek a zsidó otthonok, gyermekeket és szülőköt megszárlolnak le és az asszonyok bomlott hajjal menekülnek, mint a bibliai átok napjaiban. Amikor nálunk iskolásgyermek betörték egy szülősből ablakait, az egész világsajtó ugynevezett romániai pogromokról beszélt. Különösen Angliában hangzottak el heves tiltakozások. De míg nálunk egy sajnálatos nap, mint amilyen a nagyváradi volt, egyetlen halott nélkül végződött, a civilizált angol hatalom gyamsága alatt tömegekben megszárlolták le a zsidókat. Jóhiszemű zsidók önmaguk is be fogják most vallani, hogy a toleráns, Románia földje nem nyílt még meg orvul legyilkolt zsidók számára, miga a

brit protekció Palesztinája Izrael népének temetőjévé változott. Románia számára a rehabilitálásnak egy fájdalmas alkalma ez“.

Mit akar tulajdonképen az Univer sul? Azt akarja, hogy a tragikus palesztinai események alkalmából görögüzes örömnepélyeket rendezünk, mert Nagyváradon nem folyt el egyetlen ártatlan zsidó vére sem? Vagy ebből az alkalomból siessünk meghajtani az elismerés zászlaját a diákkongresszus rendezői előtt, mert mértéket tartottak a zsidóvéresben és Horovitz bácsinak csak a szakállát tépték meg a szemét ütötték ki? A templomrablásokat pedig úgy vegyük, a mint a toleranciának páratlan megnyilatkozását? Midőn az egész művelt világ felhábo-

Sipos Jenő áruháza, Cluj,

értesíti a n. é. közönséget, hogy előnyös összeköttetése révén bevezette a világhírű tiszta selyem „Három korona“ védjegyű női harisnyák eladását.

E harisnyák ára 250 Lei.

Felhívja a vásárló közönség figyelmét arra, hogy a „Három korona“ védjegyű harisnyák eladási ára Párisban 50 francia frank, tehát 300 lei.

rodással és részvétellel áll meg a palesztinai események előtt, az Univer sul politikai profitor izzad ki hasábjain a zsidó honfoglalás védelmi harcának véres ótapaiból is — és siet feltépni a romániai zsidóságnak még jóformán be sem

heggedt sebeit. Nem is hittünk volna szemünknek, ha nem az Univer sulban olvastuk volna ezeket a sorokat.

Kasztner Rezső

A FIATAL PALESZTINA HÓSI ÉPOSZA

Anglia két legnagyobb zsidóját küldte Palesztinába rendkívüli meghatalmazással

Lord Reading és Herbert Samuel Palesztinába utaztak közvetlen rendszerváltozás előtt Anglia Palesztinapolitikájában. Balfour levele Weizmannhoz

(London, aug. 31. Az Uj Kelet tud.) Az angol kormány kezdi végre teljes komolyságában mérlegelni a palesztinai helyzetet és az eddig foganatosított intézkedésekből arra lehet következtetni, hogy közvetlen rendszerváltozás előtt állunk az angol kormány palesztinai politikájában. A palesztinai események híre a Macdonald-kormány összes tagjai félbeszakították szabadságukat és Londonba siettek. A kormány már hétfőn délelőtti rendkívüli minisztertanácsot tartott, melyen lord Reading volt indiai alkirály is részt vett. Ez a tény egész Angliában óriási feltűnést keltett.

A minisztertanács egy magasrangú miniszteri tisztségűt repülőgépen azonnal Palesztinába küldött, hogy teljesen megbízható helyzetképet nyújtson a kormánynak.

A minisztertanács ezenkívül megbeszélte azokat a legsürgősebb intézkedéseket, amelyeket a nyugalom helyreállítása érdekében szükségesnek ítél. Az angol lapok, mint egészen szokatlan szenzációt közlik, hogy lord Reading vasárnap délután, előzetes bejelentés nélkül, kereste fel Macdonald miniszterelnököt és mint angol és zsidó mély megdöbbenésének adott kifejezést a palesztinai események miatt.

A miniszterelnök és lord Reading között lefolyt tanácskozás teljes két óra hosszat tartott.

Ugyancsak vasárnap érkezett Londonba dr. Weizmann Chaim, Herbert Samuel volt főkörmányzó és Felix M. Warburg, a híres amerikai bankár, a Jewish Agency végrehajtóbizottságának elnöke. Hétfő óta a cionista szervezet és a Jewish Agency végrehajtó bizottsága permanens tanácskozásokat folytat. A cionista végrehajtó bizottság állandó kontaktusban van az angol kormánnyal és Weizmann naponta tart megbeszéléseket a külügyi hivatalban. Ezeknek a megbeszéléseknek eredményeként kell betudni, hogy tegnap a kormány rendkívüli megbízásával Palesztinába utazott lord Reading volt indiai alkirály és Herbert

Samuel volt főkörmányzó. Anglia tehát két legnagyobb zsidóját küldte ki Palesztinába, hogy a helyzet gyors szanalásának módjait megállítsák. Biztosra vehető, hogy lord Reading és Herbert Samuel széleskörű meghatalmazásokkal utaznak Palesztinába, úgy, hogy a helyszínen azonnal megtehetik az összes intézkedéseket. Több mint bizonyos, hogy Sir Chuechor jelenlegi főkörmányzót már a legközelebbi napokban visszahívják.

Az angol közvéleményt rendkívül kínosan érintik azok a világszerte lezajlott szenvedélyes demonstrációk, amelyeket a palesztinai események kiváltottak.

Vezető angol sajtóorgánumok beismerik, hogy Anglia morális presztizse erős csorbát szenvedett az események következtében.

Különösen kellemetlen az angol kormánynak az az éles elítélő magatartása, melyet az amerikai Egyesült Államok kormánya tanúsít ebben a kérdésben. Amerika minden nagyobb városában egymást követik a tiltakozó gyűlések s a tegnapi megtartott newyorki gyűlésen, amelyen több mint tizezer ember volt jelen, Borah szenátor, a külügyi bizottság elnöke volt az első felszólaló, aki nyílt támadást intézett az angol kormány ellen és kijelentette, hogy

a véres zavargásokat könnyen megakadályozhatták volna, ha a palesztinai hatóságok idejében megtették volna a szükséges intézkedéseket.

Borah szenátor szükségesnek tartja, hogy az Egyesült Államok együtt dolgozzék Angliával úgy a rend helyreállítása, mint a jövőbeli munkaprogram érdekében.

Palesztinából egyébként két nap óta megnyugtató hírek érkeznek. Az angol karhatalom mostmár elég nagyszámu ahhoz, hogy a helyzet ura legyen. Lassanként megérkeznek a részletes jelentések is a lezajlott harc egyes fázisairól.

Ezekből a jelentésekből valóságos hősi éposz bontakozik ki, amely a zsidó

történelem legfelemelőbb napjaira emlékeztet.

A maroknyi palesztinai zsidóság orosz-lánként harcolt és védelmezte vumagát és főleg a mevet, amelyet alkotott. Voltak alkalmak, amikor 30-40 zsidó sokszáz főnyi arab tömeg támadását tartotta fel és verte vissza. Kblönösen az Émekbéli és galileai kolóniák chalucái tanusítottak rendkívül bátor magatartást. Az arabok, ahol csak módjukban volt, feigyujtották a házakat és gazdasági épületeket. Így pl. a Jeruzsálem melletti Gedut Haavoda kvucát is feigyujtották, amelynek összes házai porig leégtek. A nagyobb kolóniákon azonban nem tudtak kárt okozni, mert a kolóniák lakossága visszaverte a támadásokat.

Lord Balfour levelet intézett Weizmann professzorhoz, a Cionista Világszervezet elnökéhez, melyben mély felháborodásának és indignálódásának ad kifejezést a Palesztinában történtek fölött. Balfour bizalmát fejezi ki a mandatárius politikával szemben és hangsúlyozza, hogy ugy Anglia, mint a szövetséges nagyhatalmak ünnepelesen kinyilvánították azt a szándékukat, hogy Palesztinából a zsidóság nemzeti otthonát teremtsék meg. Az angol birodalom — zárja levelet Balfour — megfogadta, hogy támogatni fogja ezt a célkitűzést és biztos lehet, hogy ezt az ígéretét nem fogja visszavonni.

Saját magának és nejeinek életfogytiglani nyugdíjat biztosít, ha beiratkozik a **Munkások Rokkantegylete**

Beiratkozni lehet: **Cluj, Str. Memorandului 23.** (volt Unió-utca) minden hó elsejét és 15-ét követő vasárnapon délután 2-4-ig, minden nagyobb helyen, ahol fiókjaink vannak és a központban; **Timisoara III., Bulev. Carol 10. sz.**

Értesítés!
Megnyílt Bucurestiben, a főváros központjában a **„Hotel Venetia“**
Str. Pictor Grigorescu 12. szám.
A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriein.
100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában meleg- és melegvíz. Lift, fűrdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére.
Nagyon előnyös árak. Utazó urak a tarifából 25% rabatot élveznek.
Tisztelettel „Venetia-szálló“ vezetésége MOSESUCU tulajdonos.

A MATILD-víz
borral keverve a legkellemesebb italt ad.

ORVOSOK kérjenek INGYEN szakorvosok **LEPAGE** könnyű újdonság jegyzékét minden nyelven. Cluj-Kolozsvár.

Női és férfiruhákat vegyileg fest, tisztít Unió Cluj

Palesztina területén nagyjából helyreállott a rend

London, aug. 31. A japokhoz érkezett jelentések szerint Palesztinában nyugalom van és csak szorványosan fordulnak elő kisebb lövöldözések. Safedben, ahol tegnap összetűzések voltak, a helyzet még mindig nyugtalanító, mert a segélycsapatok elkésve érkeztek.

Az arab bandák a város zsidó negyedének főuccáját fölggyújtották. A halottak száma kilencre, a súlyos sebesülteké huszra emelkedett. Noha a közeli Nadrusban francia csapatok állomásoznak ezek segítségét a lakosság nem mérte igénybe venni, mert attól tartottak, hogy ez az angolok érzékenységét sertené fogja. A főparancsnokság

hoz küldöttséget menesztettek, hogy előadják a történeteket és

álló helyőrség fenntartásának elrendelését eszközölké ki.

A keleti határvonalon sincs újban semmi nyugtalanító momentum. A repülőtevékenység tovább tart, de a katonai parancsnokság lemondott arról, hogy hombavető repülőgépeket állítson be a gyülekező arabok támadásainak elhárítására.

Jeruzsálemben a tegnap a hatóságok őrizetbe vettek husz arabot, akik tiltott gyűlést tartottak egy házban és az eddigi megállapítások szerint

újabb zavargások részleteit beszélték meg.

Tegnap még más hetven arabot is tartóztattak Motzaában, mert a zsidok ellen támadást kíséreltek meg és több házat felgyújtottak.

Palesztina déli részében összeváltott 1500 főnyi beduin-csoport, anélkül, hogy bevárt volna az ellene küldött karhatalom érkezését, rendbontás nélkül szétoszlott.

Sziriában a hangulat nyugodt. A határszélén ennek ellenére erős angol haderők állnak, hogy fegyveres bandák esetleges támadásait visszaverhessék.

Kolozsvár egész zsidósága részt vesz a ma délelőtti tiltakozógyűlésen

(Cluj-Kolozsvár, aug. 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Palesztinából egy-két nap óta megnyugtatóbb hírek érkeznek. Az arab támadások nagyjából megszűntek és csak szorványosan fordulnak elő még kisebb összetűzések, amelyeket az időközben, bár elkésve érkezett, megérősített angol karhatalom igyekszik elfojtani.

Az angol fővárosban keresztül érkezett hivatalos jelentéseket, amelyek a rend helyreállításáról szólnak, a Palesztinán kívül élő zsidóság értéket fenntartással fogadta.

miután a palesztinai cenzura következtében Erec Jiszraeellel mindenféle postai összeköttetés megszakadt. Erdélyben is többszáz család a legnagyobb aggodalommal jelle a palesztinai híreket, miután ottelő hozzátartozóiktól még a leg sürgetőbb táviratokra sem érkezett öt-hat napig válasz. A szinte már elviselhetetlen idegfeszültség, mely az egy mástól elvágtott hozzátartozók körében uralkodott, a szombati napon végre felengedett, ami a hivatalos megnyugtató hírekén kívül elsősorban annak tulajdonítható, hogy

Palesztinából hat napi szünet után ismét kezdenek érkezni magántáviratok Erdélybe.

Többek között távirat érkezett Kolozsvárra az Émekben levő kolóniákról.

valamint Jedjurból, ahonnan több kolozsvári család hozzátartozói azt közlik, hogy a legjobb egészséggel örvendenek. A kritikus helyzet enyhülésére vall az is, hogy pénteken és szombaton

több Erdélyben tartozkodo palesztinai férfi és nő, akik két hét óta semmi hírt sem halotak hazulról, táviratilag kérdést intéztek a Zsidó Nemzeti Szövetséghez, hogy mikor indul Palesztinába a legközelebbi hajó, mert vissza akarnak térni otthonukba.

A megnyugtató hírek ellenére, a megrendítő palesztinai események hatása alatt az egész világ zsidóságán urrá let a felháborodás és elkeseredés nem hagyott alább. Ma, vasárnap a világ minden részében hatalmas zsidó demonstrációk fognak lefolyni. Erdélyben is a legnagyobb városon közlül négy zsidó centrumban: Kolozsvárt, Nagyváradon és Désen vezeték be azt az impozáns és energikus tiltakozó gyűléssorozatot, amelyet a hét végén az ország egész zsidóságán nagyobb városokban le fognak folytatni.

Kolozsváron a tiltakozó gyűlés délelőtti 11 órakor nyílik meg az Erdélyi munkások Otthonában (Patak ucca 7), amelynek hatalmas gyűlésterme előre láthatólag nem lesz képes a tiltakozás-

ban résztvevőket befogadni. Hasonló méretűeknek ígérkeznek a többi ülések is, amelyek külön tiltakozó táviratokat intéznek Londonba, míg határozataikat az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetséghez küldik be, amely az összes erdélyi határozatokat és tiltakozó aláírásokat összefoglaló memorandumban fogja a brit gyarmatügyi hivatalhoz eljuttatni.

Hogyan lehetne a kisajátítási kötvényeket értékesíteni?

(Cluj-Kolozsvár, aug. 31. Az Uj Kelet tud.) Közgazdasági rovatunkban számtalanszor foglalkoztunk a kisajátítás által érintett volt földbirtokosok régi és jogos panaszával, hogy a legtöbbször amugyis aránytalanul kis összegben megállapított földmegváltási ár fejében adott állami kötvények nemcsak árfolyamuk 50 százalékát veszítették el, de az amortizálás késése miatt még így is holt tőkét képviselnek, mialatt a mezőgazdaság a legnagyobb hitelkrisis alatt szenved.

Most, hogy a mezőgazdasági hitellről szóló törvény meg van, amely ugy intézkedik, hogy minimálisan 50 millió lej alapítókevel mindenütt lehet mezőgazdasági hitelintézeteket létesíteni, ha az alapítókevekből legalább 20 milliót az alapításkor azonnal befizetnek, alkalom nyílhatna az 5 százalékkal kamatozó, de egyébként gyümölcsözetlenül heverő kisajátítási kötvények értékesítésére. Az értékesítés olyan formában történhetne, hogy a létesítendő hitelintézetek alapítókeveit nem készpénzben, hanem ilyen kötvényekben is lehessen lejegyezni. Ennek a megoldásnak igen sok híve van és egyetlen akadály csupán az, hogy míg a kötvények csak 5 percentet kamatoznak, a Banca Nazionale lombardirozási kamatlába 10 és fél százalék.

Ion Scutaru mérnök, aki a bukaresti Curentulban foglalkozik ezzel a kérdéssel kimutatja azonban, hogy a kamato-

zási különbözet által felmerülő nehézségeket könnyen ki lehetne küszöbölni. Aból a feltevésből indul ki, hogy alakítanak egy 100 millió alapítókeji hitelintézetet, amelynek egész alapítókejét kisajátítási kötvényekkel fedeznék le. Ezekre a kötvényekre a Banca Nazionale a törvény értelmében 50 százalékos előleget köteles folyósítani, vagyis 50 millió lejt, amely után a hitelintézet 10 és félszázalék kamatot fizetne, azaz 5 millió 250 ezer lejt. Ebből azonban a kötvények 5 százalékos kamatozása révén a 100 millió után 5 millió lej megtérül, ami azt jelenti, hogy a hitelintézet évente csak 250 ezer lej kamatot fizetne a Banca Natonalának, ami egy százaléknál is kevesebb.

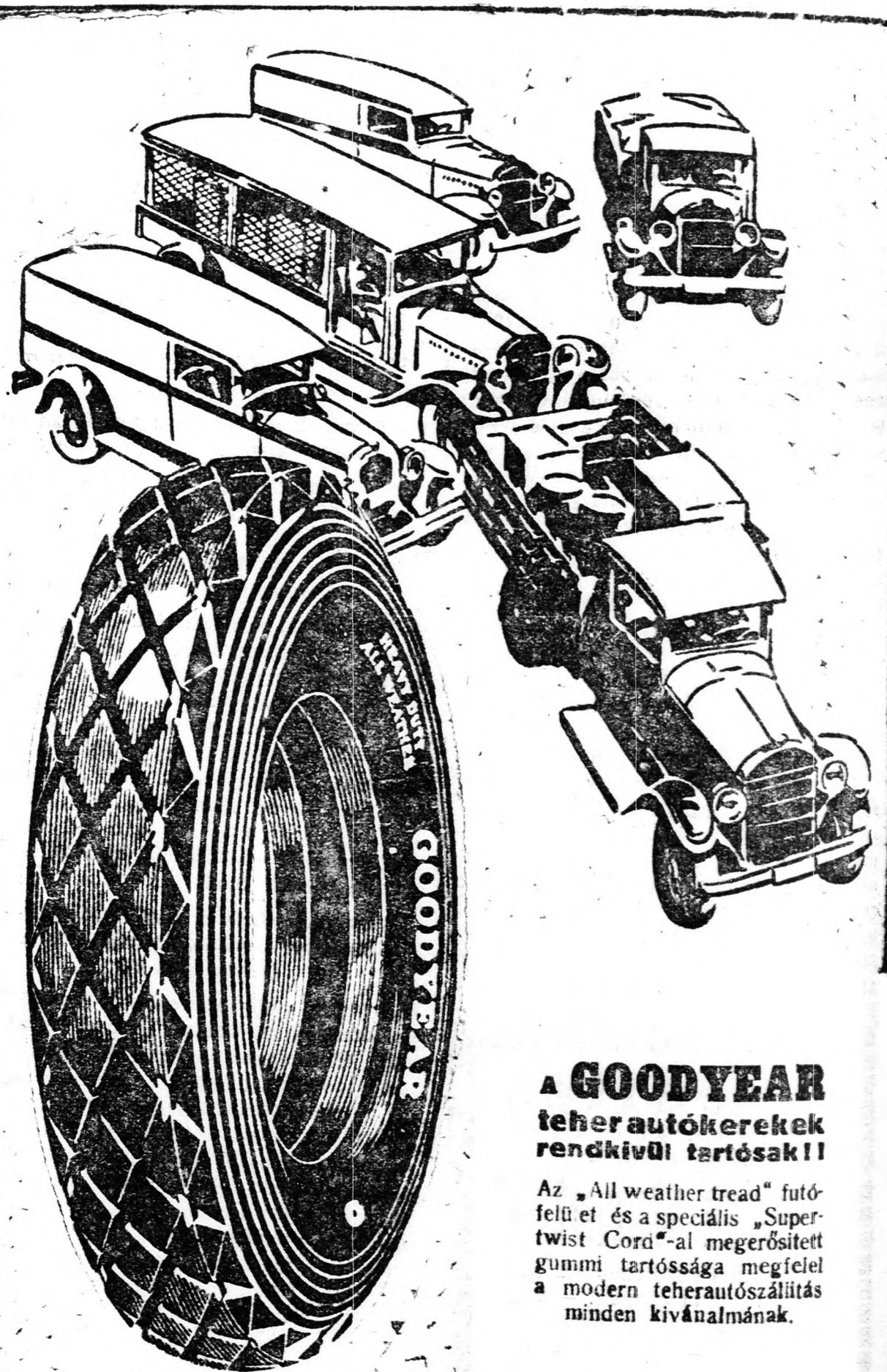
Az ilyen alapon létrejött hitelintézet képes lesz elfogadható kamattal mellett mezőgazdasági hiteleket folyósítani, a részvényesek pedig az olcsó hitel mellett az 5 százalékos kötvényszelvények által fedezett dividendára is számíthatnak. Ezáltal az az előny is származna a kötvénytulajdonosokra, hogy nem volnának kénytelenek potomáron eladni a kötvényeket, amelyek ma alig érnek valamit, hanem bevárhatják majd, amíg az állam valószínűleg fogja ezeket a kötvényeket és megkezd az amortizálásokat is, ami újabb lehetőségeket nyit meg arra, hogy a kisajátított földbirtokosok vagyoniuk jórészt végre visszakapják.

A Deauville-i és Vichy-i elegancia versenyen a tiszta selyem

HAROM KORONA
védjegyű harisnya
aranyérmert nyert.

Hirdessen az Uj Keletben

GOODYEAR

A GOODYEAR
teherautókerekek
rendkívül tartósak!!

Az „All weather tread” futófelület és a speciális „Super-twist Cord”-al megerősített gummi tartóssága megfelel a modern teherautószállítás minden kívánalmának.

A Kereke

Óriási r

Oradea-Nagy tudósítójától.)
szódott le péntek
A tragédia áldo
mester és anna
József volt szel
verével agyon
fordította revo
követett el.

Az első hira
gédia mögött s
Az Uj Kelet
helyszínen infor
oka iránt és en
megvilágításba
la líriac igazi há

Weisz Adolf
megbecsülésnek
kifutó nevelteté
József volt közz
szetűzése sohas
évvél ez őrt

került összeköt
akinel kitanulta
évvél ez előtt f
Weisz Adolfot,
segédet, ezt a

Adolf nem tudta
pénzt kert mes
önállási-hassa m
negragadta. Ker
távozott Szekes
évig lehetett táv
letlen különöb
abban az időben
Weisz Ilona se

Nagyváradon tar
Amikor Kereke
kelyhidra, minde
megszoktette vo

Azt, hogy hogy
nerek, pontosan
teit, bizonyos az
az, aki leginkább
attélen. Weisz A
rekas József hre
pert adott be ell
jelentett be a b
tudják, hogy is
telének az egész
mindvégig Nagy
rokonainál. Azt
lései nem felette
nagy

a volt közre

10k
100

Az UJ KELET
nak olcsó

Kmt Ham
(Regény).
Révész Bela
sek). 108

Forró Pál:
beszélések
Dr. Pfeifer
és szugges

Perfal: Búr
E. Mitchell:
gény). 172

Könyv Ady
A költársá
(Hires bün

Hedenstg er
emlékei. (

Nagy Imre
anekdoták

A tiz könyv
rendelhető az
osztályában.
por

Antiszemita örületében gyilkolta meg Kerekes József volt közrendőr a székelyhídi Weisz-házaspárt

Óriási részvét mellett temették el a rágalmozó és zsaroló ember két áldozatát

Oradea-Nagyvárad. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Megrendítő tragédia játszódott le péntek délután Székelyhídon. A tragédia áldozatai Weisz Adolf szobrászmester és annak felesége, akiket Kerekes József volt székelyhídi közrendőr revolverével agyonlőtt, majd saját szívének fordította revolverét és öngyilkosságot követett el.

Az első híradások a döbbenetes tragédia mögött szerelmi drámát sejtettek. Az Uj Kelet nagyváradai tudósítója a helyszínen informálódott a véres tragédia okairól és ennek alapján egészen más megvilágításba helyezte a rettenetes családias igaz háttérét.

Weisz Adolf Székelyhídon általános megbecsülésnek örvendett. Gyermekeit kitűnő nevelésben részesítette. Kerekes József volt közrendőrrel komolyabb összeköttetése sohasem volt. Kerekes négy évvel ezelőtt állásából kitűnt és így került összeköttetésbe Weisz Adolfkal, akinek kitanulta a szabó mesterségét. Két évvel ezelőtt fel is szabadult és kérte Weisz Adolfot, hogy tartsa meg mint szegédet, ezt a kérését azonban Weisz Adolf nem tudta teljesíteni, mire Kerekes pénzért kért, mes érte, hogy idegenben önállóan hassa magát. Weisz Adolf ezt is megtagadta. Kerekes József rövidesen el távozott Székelyhídról. Körülbelül fél évig lehetett távol családjától és a véletlen különös összejátszásként ugyanabban az időben Weisz Adolf lánya, Weisz Ilona sem volt otthon, hanem Nagyváradon tartózkodott rokonainál.

Amikor Kerekes József visszatért Székelyhídra, mindenfelé azt beszéltek, hogy megszóktette volt mesterének lányát. Azt, hogy hogyan keltek szárnra ezek a hírek, pontosan megállapítani nem lehetett, bizonyos azonban, hogy Kerekes volt az, aki leginkább hangoztatta ezt uton útfélen. Weisz Adolf, amikor értesült Kerekes József híreszteléseiről, rágalmozási pert adott be ellene és egész csomó tanút jelentett be a bíróságnak, akik igazolói tudják, hogy lányuk Kerekes távollétének az egész hosszú ideje alatt mindvégig Nagyváradon tartózkodott a rokonainál. Azt hogy Kerekes híreszteléseit nem felelték meg a valóságnak és hogy

a volt közrendőr csak zsarolni akart

minden alapot nélkülöző híreszteléseivel,

legjobban az bizonyítja, hogy Kerekes rágalmozási pertől megijedt és Többizben kérte Weisz Adolfot, hogy rágalmozási perét vonja vissza. Weisz Adolf erre nem volt hajlandó.

Kerekes, amikor látta, hogy Weisz a pert komolyan veszi, revolvert rántott

és rálőtt. Hasonló sorsra jutott Weisz-ne, aki férje segítségére sietett elő.

Kerekes József, miután két áldozatával végzett, odaállott a kuthoz, szíven lötte magát és halálos sebével befordult a kuthba. Weisz Adolfné, még mielőtt orvosi beavatkozás történhetett volna, elvérzett, férje pedig akit Nagyváradra akartak szállítani, az uton Kiszendvedt.

Kerekes József véres tettének ügyében a hatóságok megindították a vizsgálatot.

Megállapítást nyert, hogy Kerekes előre megfontolt szándékkal követte el a kettős gyilkosságot.

Öt levelet hagyott hátra, melyek közül különös fontossággal bír az a levél, melyet az ügyészhez címzett. Ez a levél lakonikus rövidséggel a következőket tartalmazta:

„Éljen Csuza. Minden keresztény embernek kötelessége legalább egy zsidó családot kiirtani. Én csak a kötelességemet teljesítettem“.

A hatóságok ezek után kétségbevonják azt, hogy Kerekes ép elmével követte el tettét. Weisz Adolf és felesége nek a temetése szombaton este folyt le óriási részvét mellett.

A pozsonyi nemzetközi fakonferencia tiltakozik a temesvári Lloyd-bíróság megszüntetése ellen

A konferencia élshangu határozatát eljuttatják a kormányhoz is. Augusztus 13-ika óta az internacionális fatereskedelem nem köt üzleteket Romániában

(Cluj-Kolozsvár, aug. 31. Az Uj Kelet tud.) Pénteken nyílt meg Pozsonyban az európai fatermelők és kereskedők második nemzetközi konferenciája, mely az internacionális faipar problémáival foglalkozik. A konferencia szombati ülésén dr. Bitterl, a nemzetközi fatermelőszövetség titkára a döntőbíráskodásról tartott beszámolót és ennek során közölte a konferenciával, hogy Romániában az egyetlen hivatalosan elismert döntőbírási szerv,

a temesvári Lloyd-bíróság, amelynek illetőségét ugyszólván minden külföldi cég kikötötte, ha Romániába üzletet csinált, az új tőzsdetörvény következtében megszünt elismert fórum lenni.

Tudvalevő ugyanis, hogy az tőzsdetörvény, amely augusztus 13-án lépett életbe, hatályon kívül helyezi a Lloyd-bíróságnak tőzsdéi ügyletekben eddig elismert illetékességét és így azok a külföldi cégek, amelyek a még mindig hosszadalmas román igazságszolgáltatási rendszer miatt nem akarják üzleteiknél a rendszer bíróságok illetékességét kikölni, augusztus 13 óta tartózkodnak attól, hogy romániai cégekkel újabb üzleti megállapodásokat létesítsenek. Az a körülmény, hogy a Lloyd-bíróság felszólításáról a végrehajtási utasítást még nem mondta ki, csak fokozza a kereskedelmi tájékoztatatlanságot és idegességet.

A temesvári Lloyd-bíróság felszólításának híre óriási konsternációt keltett a nemzetközi fakonferencia résztvevői körében és a bejelentés hatása alatt a kon-

ferencia tiltakozó határozatot fogadott el, amiről több külföldi cég a mai napon már értesítette is romániai jogi képviselőjét. Többek között Kolozsvárra is érkezett egy ilyen távirat, amely a következőképen hangzik:

„A második nemzetközi fakonferencia, amely a döntőbírási intézményére a legnagyobb gondot fordítja, meglepetéssel értesülünk arról, hogy az Önök országában nemcsak, hogy ezen intézmény kifejlesztésében nem vesz részt, hanem az egyedüli temesvári Lloyd-bíróságot is

meg akarja szüntetni, illetve ezen bíróság törvényes felszólítása küszöbön áll.

Ebben a tényben a konferencia a legnagyobb bizalmatlansággal a viszonyok rosszabbodását konstataja és visszacsúszást lát a Romániával való nemzetközi fatereskedelem szempontjából“.

Feltétlenül megbízható és jól informált helyről származó értesülésünk szerint a nemzetközi fakonferencia ilyen értelemben elfogadott határozati javaslatát hivatalosan közölni fogják Bukarestben is.

SPORT

A vasárnapi sportprogram

Még a kánikula hevében, de már a kezdődő őszi szezon jegyében kerül lebonyolításra. Kolozsváron a rokkantak javára a KMSC—RMS és Románia-KAC meccsek képezik a programot. Remélhető, hogy a nemes cél érdekében a csapatok sportszerű küzdelemben mérkőzzenek össze erejüket, viszont a közönség ebben az esetben szívesen áldozza obulusait.

Nagyváradon a Temesvár—Nagyvárad válogatott mérkőzés hozza igazolomban a kedélyeket. Általában az otthonjáró csapat győzelmét várják.

A Haggibbor csapata Déván ad revánst a Granicsároknak. A katonacsapat saját pályáján ugyszólván verhetetlen, a Haggibbortól tehát az eltöntetjen eredmény is örvendetes meglepetésszámba menne.

A marosvásárhelyi alkerületben megkezdődnek a bajnoki mérkőzések. A Mures—NTK meccs vezeti be az őszi szezont.

Az ország többi városában is változatos a program. A főérdeklődés azonban Bukarest felé irányul, ahol az ország futballparlamentje tartja tanácskozásait. Valósággal sorsdöntő ez az értekezlet a román labdarúgó sport jövőjére. A futballszövetség megalakítása, a professzionizmus bevezetése, az új kerületi beosztás és más ilyen fontos kérdések képezik a programot. Nem sok a valószínűsége annak, hogy az értekezlet minden tekintetben megnyugtató döntéseket fog hozni.

A Tennis Club házi versenye. A kolozsvári TC házi teniszversenye a mai napon nyer befejezést. Az egyesület ez uton is kéri tagjait, hogy a döntőkre minél nagyobb számban megjelenjen sziveskedjenek.

A Haggibbor felkészül a télre. A közeledő téli sportszezonnal kapcsolatban a Haggibbor megkezdte téli szakosztá-

lyainak kiépítését. Elsőnek a múlt évben oly eredményesen szerepelt vívószakosztály kezd meg működését. Minden remény meg van arra, hogy a vívószakosztály ebben a szezonban is meg fogja állni sikeresen a helyét. Ezt garantálja elsősorban Schenker Lajos vívótanár szakavatottsága és a vívóink sportkészsége.

A Haggibbor vívószakosztálya szeptember 2-án, hétfőn este 7 órakor kezd meg a vívóorákát a római katolikus főgimnázium tornatermében. A vívónapok még ninesenek megállapítva, de az Uj Kelet legközelebbi számában már közölni fogjuk. A vívószakosztály különböző rendezvényekkel fogja az idei szezonját is sport szempontból értékesíteni.

A Haggibbor vívószakosztálya felkéri mindazokat, akik ebben a szezonban vivni óhajtanak, hogy sziveskedjenek Deutsch Fülöp urnál (Kalankirály cég) bejelenteni, vagy hétfőn este 7 és 9 óra között a római katolikus főgimnázium (Farkas-ucca) tornatermében Zádor Árpádnál jelentkezni. A vívószakosztály közli egyúttal, hogy legutóbbi gyűlésén csapatkapitánynak Mózes Jenőt, jegyzőnek Fischer Bélát, pénztárnoknak Deutsch Fülöpöt választotta meg. A szakosztály sportprogramját legközelebbi ülésén fogja megállapítani.

A temesvári Kadima zászlóavatása. Temesvár zsidó sportegyesülete, a Kadima ma zászlóavatási ünnepséget tart. Az ünnepség társadalmi részében a temesvári zsidóság szervezetein kívül résztvesz a város egész sporttársadalmis is, míg az ünnepség sportbeli részében cserkészmutatványok, torna, hazéna, atlétika és végül a rendező egyesület nemzetközi futballmeccse szerepel egy jugoszláviai zsidó csapattal. A Kadima ünnepsége alkalmából Románia egész zsidósága sok-sok sikert és boldogulást kíván a derék sportegyesületnek.

Hirdessen az Uj Keletben

10 könyv 100 lejjért.

Az UJ KELET könyvosztályának olcsó könyvsorozata.

- Kint Hamsun: Őszi csillagok (Regény). 104 lap.
- Revész Bela: Orkán. (Elbeszélések). 108 lap.
- Forró Pál: Királyi szeretők. (Elbeszélések). 90 lap.
- Dr. Pfeifer Zsigmond: Hipnozis és szuggesztió. 88 lap.
- Perfal: Bűnhődés. (Reg.) 160 lap.
- E. Mitchell: Összeesküvők. (Regény). 172 lap.
- Könyv Ady Endréről. 136 lap.
- A költárság Pompadourja. (Híres bűnesetek) 80 lap.
- Hedenstergerna A.: Jönsson ur emlékei. (Regény). 88 lap.
- Nagy Imre: Zsidó viccek és anekdóták gyűjteménye.

A tíz könyv ára 100 lej és megrendelhető az UJ KELET könyvosztályában. (Utánvét 12 lej portóköltéssel.)

Híres könyvek

néhány megmaradt példányát fél- és negyedáron árusítjuk:

- Lei
- Baillon: Egy jó Mariska története 68
- Bjelij: Az ezüst galamb — — — 110
- Cocteu: A párisi fiú — — — 62
- Conrad: Az arany nyíl — — — 122
- Kistemaekers: Váltott előfogattal 62
- Lindberg: Viola — — — 66
- Regnier: Aki félt a szerelemtől — 96
- Renard: Lerne doktor, a kisisten 86
- Spunda: A halottbűvölő — — — 78
- Weber: Pompadour kalandja — — 78
- Apulemi: Az aranyzámár — — — 136
- Dickens: Nagy várakozások (2 kötet) 300
- Flaubert: Érzelmek iskolája — — 184
- Kropatkin: A francia forradalom (2 kötet) — — — — — 276

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. 300 lejen felüli vételnél havi 150 lejes részletfizetésre is. Tekintve hogy csekély készlet áll rendelkezésre, kérünk póttrendelést is.

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. Lipsicani 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomása csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Október 4-re várják Macdonald érkezését Amerikába. Londonból jelelték: A „Times” washingtoni tudósítójának közlése szerint Macdonald miniszterelnök amerikai érkezését október negyedikére várják. Az angol miniszterelnök nyolc napig marad Amerikában s ebből a három első napot az angol nagykövetségen tölti, a többi Hoover vendégként a Fehér Házban. Az amerikai elnök Dawes tábornok londoni amerikai nagykövét utján szívélyeshangú meghívást intézett Macdonaldhoz. Amerikai körökben biztosra veszik, hogy a flottakorlátozási egyezmény Anglia és Amerika között Macdonald amerikai tartózkodása alatt végleges megszövegezésében is létrejön.

— Pestis Konstantinápolyban. Bukarestből jelentik: Konstancai távirati jelentés szerint Konstantinápolyban 4 pestis megbetegedést konstataáltak. A konstancai hatóságok a legszigorúbb intézkedéseket fogantatosították a járvány behurcolásának megakadályozására.

— Forgács Sándor fellépése a „Fenevad”-ban. Tegnap este lépett fel újra a kolozsvári Magyar Színház színpadán Forgács Sándor, akinek kivétel les művészetét régen ismeri a kolozsvári közönség. A „Fenevad” című szellemes és szatirikus elű spanyol vígjáték főgöyészét alakította pompás főnnyel és mesteri játékudással. Szint és hangulatot hozott a színpadra — egyéni levegőt. Most láttuk csak: menyegyre szívünkhöz nőt színész ő. Szerződötése mindenesetre nyeresége a színháznak, mely tavalyi erőinek jórészt ebben az évben nélkülözni fogja.

— Beiratások. A Regele Ferdinand uti izraelita óvodába és 7 osztályu elemi iskolába beiratások az 1929—30. tanévre f. évi szeptember 1—10-ig naponként d. e. 9—12 és d. u. 4—6-ig tartanak. Kérjük a t. szülőket, hogy gyermeiket ezen idő alatt okvetlen irassák be. *Iskolaszék.*

— Beiratások az Eötvös-uccai ortodox zsidó iskolába. A beiratások a következő sorrendben eszközöltetnek: öt, hat és hetedik osztályba csak szeptember elsején és 2-ikán, a többi osztályokba szeptember 3-tól 10-ig. Később jelentkezők nem vétetnek fel. *Az iskolaszék.*

— Eljegyzés. Dr. Körh József orvos Alba-Julia, eljegyezte néhai pazdicsi Weinberger Sándor földbirtokos leányát, Böskét, Sighetul-Marmatiei.

Vérszegény, sápadt, étvágytalan,

gyengült és állandó fejfájásban szenvedők ne használjanak mást, mint a

dr. FÖLDES-féle Ferrol Vastáplikör-t

mely elősegíti a vörsvérsejtek képződését kitűnő étvágyat idéz elő és ennélfogva a legjobb hizaszer. A beleget és gyengékedőt erőssé és életvidámmá teszi; a munkakedvet fokozza, vérszegény nőknél a havibajt szabályozza és a görcsös fájdalmakat szünteti; vérszegény, sápadt, sovány gyermekeket meghízaltja; vérszegény, gyenge férfiaknak a férf. erőt visszaadja. Egy kurára 6 üveg szükséges. Postán utánvétellel megrendelhető dr. FÖLDES gyógyszerára és vegyszertári laboratóriumából Arad, Strada Eminescu 21. Egy üveg ára 110 lej. Hat üveg rendelésénél postai díj nem lesz számítva. A legnagyobb orvosi szaktanárság javasollák. Minden gyógyszer-tárban kapható.

— Különös autóbaleset érte a szatmári színház egyik tagját. Margitai tudósítónk jelenti: Különös baleset érte Hegyesi Ferencet a szatmári színház bonvivánját. A szatmári társulat autón Margitára indult, ahol néhány napig vendég szerepelt fog. A színészekkel zsúfolt kocsi azonban mindjárt a szatmári határban defektus érte és a társulat kénytelen volt megvárni, amíg az autót megjavítják. Hegyesi a kocsi lépcsőjéről figyelte a sofőr munkáját, amikor váratlanul egy szembejövő autó vágatott el a színészek mellett. A Nagyvárad felől jövő autó, amelyet Szentiványi Gyuláné szatmári uriaszony vezetett, elkapta Hegyest, aki a kerekek alá került. Szerencsésjére azonban csak könnyű sérüléseket szenvedett, amelyekkel bevitték a szatmári kórházba.

Schwarz Menyhértné ortodox zsidó leánynevelőintézele és internátusa Oradea, Szarvasi-ucca 13. Prospektust küld — Weinberger Eduárd, a negrestői főbbi fia eljegyezte Teszler Hermin urleányt Dejéről. (Minden külön értesítés helyett.)

— Influenza, torokgyulladás, tüdőcsúshurut, az orr és garat elnyálkásodása, a mandolák, a fül és a szem megbetegedése esetén gondoskodjék arról, hogy gyomra és belei a természetes „Ferencz József” keserűviz használatával többször és alaposan kitisztítsanak. Közkórházak főorvosai megállapították, hogy a Ferencz József víz robánánál és mas lazzal járó fertőző betegségeknél is a szenvedő emberiségnek nagy szolgálatot tesz. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— Miss Universum Bucurestiben. Miss Universum, Miss Romania kíséretében meglátogatta augusztus 26-án 10 és 11 óra között a Calea Victoriei-en levő „Universe” nagyaruházát. Az áruház előtt nagy tömeg várta virágokkal a szépségkirálynő érkezését, ugye hogy csak nehezen sikerült „résztükre” a tömegre keresztül helyet teremteni.

— Miss Universum az üzletben csodálkozva pillantotta meg a „Három korona” márkát. „Bucurestiben is lehet „Három korona” selyemharisnyát kapni?” kérdezte a szép bécsi lány elragadó mosollyal. „Nagyon kellemben vagyok meglepve — tette még hozzá — és kérek uekem is néhány párat.”

Az „Universe” áruház igazgatósága átadott ez alkalommal Miss Universumnak egy a román és osztrák nemzeti színekkel díszített gyönyörű virágscokrot, továbbá egy szép kristályvázát.

— A világ legöregebb emberét — elűtötte egy autó. Konstantinápolyból jelentik: Egy amerikai filmvállalat szerződtette a világ legöregebb emberét, a 143 éves Zira agát. Az aggastyán éppen hajóra akart szállni, amikor elűtötte egy autó. Az öreg ember behalt súlyos sérüléseibe.

— Angliában 1.250.000 „felesleges” nő van. Londonból jelentik: Az angol egészségügyi minisztérium most tette közzé az elmúlt egészségügyi évre vonatkozó jelentését. A kommuniké Anglia népesedési statisztikáját is közli és észterint Angolországban a nő-felesleg a mult évben megdöbbentő arányokat öltött. Amíg 15—53 év közötti nők

száma meghaladja 12.250.000-et addig az ugyanilyen koru férfiak száma alig éri el a tízennyolcmilliót. Ilyenformán Angliában 1.250.000 olyan nő van, akik a férjszerzés harcában a legkisebb győzelemi esélyre sem számíthatnak. Nem kevésbé érdekes Anglia halálozási statisztikája is. Angolországban ma a legpusztítóbb betegség a szivbaj, ez még a tudóbj pusztításait is felülmulja. Ugyanis mig minden ezer elhalálozott közül 229 pusztult el szivbajban, addig a tudóbj minden ezer elhalálozott közül csak 120 áldozatot követelt.

— Négy holttest az erdőben. Budapestről jelentik: Az erdőben dolgozó munkások két férfi és két nő oszlásnak indult holttestét találták meg. Valószínű, hogy ezek a szerencsétlen emberek a június 4-iki borzalmas vihar idejében az erdőben sétáltak és a zápor elől a fák alá menekültek. A vihar azonban tövestől kicsavarta a fákat és az alázuhanó hatalmas törzsek agyonverték és maguk alá temették a turistákat.

— Deák Jenő fogász hazajött és rendelését Jokai-uccai rendelőjében ismét megkezdte.

Cserépkályhák

legszebb kivitelekben színekben, modellekben és nagyságban. **Elsőrendű gyári árak.** Kérjon árajánlatot!!

Terracotta

cserépkályha gyári lerakat Brassó, Vasut-u 3/a

A zsidó humor kincsháza, a legvidámabb zsidó regény.

Mózes Mauthner und sein Sohn v L. Hichler.

Most jelent meg az olcsó kiadás. (334 lap) **Ara csak 82 lej.** Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában. (Portóköltség 10 lej.)

Most jelent meg

Autó kézikönyv

Irta: WEINER EMIL

Az „Autó Kézikönyv” két részre oszlik:

Első része az **előismereteket tartalmazza** (mechanika, elektromosság, stb.) azok számára, akik ezeket nélkülözik, vagy ismereteiket fel őhajtják ujitani. Ezek az **előismeretek az automobil szerkezetének és működésének megértéséhez nélkülözhetetlenek**, viszont ezek segítségével e könyvet a laikus is könnyen megértheti

A második rész az **autó szerkezetének, kezelésének és vezetésének ismertetésével foglalkozik**, az érthetőség követelte részletességgel, amit szemléltetőleg segítenek elő a nagyszerű kivitelei ábrák. Az **AUTO KÉZIKÖNYV** a nagyközönség számára van írva és a kezdősoffértől a más szakmában működő mérnökig mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja.

520 ábra 610 oldal **Ara füzve 510**

UNICUM

borotva borotvaszappan borotvaférfő szij borotvaecset önbortóvaló készülék önbortóvaló pengék acélárak feljűmulthatatlanok „Unicum” Kun, Calea Victoriei 2

Dejiek!

ne vásároljatok

Harisnyát Kötöttárut Fűrdőruhát Selyemkombinét Selyemnaórágot Selyemsálat

mig a DEJEN hétfőn megnyiló

EL-BE Harisnya-Ház

cikkeit meg nem nézitek.

Gyári lerakat!

Sohasem hallott árak

EL-BE Harisnya-Ház

DEJ, Calea Traian 2.

Zsidó Közkórház Igazgatósága, Cluj.

8—1929. szám.

Pályázat

A cluji Zsidó Közkórház igazgatósága pályázatot hirdet

szeptember hó végén megnyiló kórházában 1 főműtősnő, 3 osztályos ápolónő és 1 szülésznő állásra. Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal a Zsidó Közkórház címére, Cluj, Str. Jasilor 16. küldendők be. 1929. szeptember 15-ig.

Cluj, 1929. augusztus 28.

Dr. Steiner Pál s. k. igazgató-főorvos.

Hirdessen az Uj Keletben

SZÍNHÁZ

A színházi

Vasárnap este káprázatosabb, revü, a „Miss vasárnap este”-ban. Kondor Ibpa Béla, Iház. bení megtartottá szereplők lesznek tild, Lukács Ede sárnap esti eltarják meg.

Az első operet A jövő héten operette-bemutató elragadó hatású donságnak, a „premierje a jövő Ma Madridi magyar színház mas, kettős műs színház mozijána (Főszereplő Lonjé. (Főszereplő: kivül pótképek. ma két előadásba félhétkor. Vasárnap kettős mű adásban, délután

Holnap délelő Poully, Möricz és mulatságos matinyar színházak és Charlie képek Kezdeté 11 óra 10 lej.

Hűfőtől: Ruman színházban. Előre zönség figyelmét. gó műsora lesz a jának. Két nagy a hétfői műsornamón Novarro) és (Carl Dane).

— Hevesi P vésző és Piefi kes, énekmeister érkeztek és lak Maria 22) találha

A Magyar S

Vasárnap, szept. 1-é brigadéros (Pé szám: 2. Vasárnap, szept. 1-é (Operett-revü vül, Betegh Iház Aladarra főlépésével. Ré Hétfőn, szept. 2-án brigadéros. (Sorozat szám: 1. A heti műsorra jegy előre váltható. d. e. 9-től 1-ig és dé

A Magyar Szí

Vasárnap, szept. 1-é zát-újdonság 8 15 és 10 lejés Vasárnap, szept. 1-é előadás: I. M ember. Főszere hajó. Izgalmas vonásban — III. Pótképek (

CORSO-ILIN

Vasárnap 5, 7 és 9 cédá. Főszere játék: Amerika és a legújabb nagyszerű eser

GRAND NYAI

(A városb Vasárnap Pr Bécsi keringő. Fé jou és Kathryn Carve Billy a divatrev szereiben: Billy Doo Ezenkívül még 0 előadásban és 1 Jour Előadás alatt is

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei:

Vasárnap este Miss Amerika. A legkiszépségesebb, legszínesebb operette-revü, a „Miss Amerika” kerül színpadra vasárnap este részben új szereposztásban. Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Tompa Béla, Ihász, Leővey Réthelyi és Szabó Magdolna tartották régi szerepüket. Új szereplők lesznek: Dancs Ica, Soós Mária, Lukács Ede, Putnik Bálint. A vasárnap esti előadást hérlétszünetben tartják meg.

Az első operette premier: Nóta vége. A jövő héten már megtartják az első operette-bemutatót. Egy óriási sikerű, elragadó hatású magyar operette új-donságnak, a „Nóta vége”-nek lesz a premierje, a jövő hét csütörtök estéjén.

Ma Madridi cirkusz és Átokhajó a magyar színházban. Brillians, hatalmas kettős műsora van ma a magyar színház mozijának. A madridi cirkusz. (Főszereplő Lon Chaney) és az Átokhajó. (Főszereplő: Lars Hanson.) Ezenkívül pótképek. Ez a hatalmas műsor ma két előadásban látható: 4 órákor és félhétkor. Vasárnap utoljára vetítik ezt nagy kettős műsort, de csak egy előadásban, délután három órákor.

Holnap délelőtt 11 órákor Pinty-Ponty, Mórta és Charlie. Hallatlanul mulatságos matinéja lesz holnap a magyar színházban: Pinty-Ponty, Mórta és Charlie képek. Négy új bohózat! Kezdte 11 órákor. Helyárak: 15 és 10 lej.

Hajótól: Ramon Navarro a magyar színházban. Előre felhívjuk arra a közönség figyelmét, hogy hétfőn új ragyogó műsora lesz a magyar színház mozijának. Két nagy attrakciója lesz ennek a hétfői műsornak. Tiltott órák (Ramon Navarro) és Hamar egy gyerekekkel (Carl Dane).

— Hevesi Piroska zongoraművész és Piefier Alfréd operatzenekes, énekemester nyaralásukból hazatértek és Ekezikon (Str. Regina Mana 22) találhatók, naponta 5—7-ig.

A Magyar Színház műsora:

Vasárnap, szept. 1-én d. u. fél 6-kor: Ocskay begadéros (Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 2.)

Vasárnap, szept. 1-én este 9-kor: Miss Amerika. Operette-revü újulóság. Konyor Ibolya, Betegh Bébi, Tompa Béla, Ihász Aladár, Dancs Ica szerződött tag föllépésével. Rendes helyárak. Sorozatszám: 3.

Hétfő, szept. 2-án este fél 9-kor: Ocskay begadéros. (Napi bérlet 1. szám A. Sorozatszám: 4.)

A heti műsorra tízöt összes előadások egyelőre várhatóak a színház pénztáránál d. u. 9-től 1-ig és délután 4-től 8 óráig.

A Magyar Színház mozi-műsora:

Vasárnap, szept. 1-én d. e. 11-kor: Négy bohózat-újulóság 8 felvonásban. Mozi matiné 15 és 10 leics helyárakkal.

Vasárnap, szept. 1-én d. u. 3 órákor csak egy előadás: I. Madridi cirkusz. (Két)u ember. Főszereplő: Lon Chaney.) II. Átokhajó. Igmámas amerikai dráma 8 felvonásban — Főszereplő: Lars Hanson. III. Pótképek. (Helyárak: 30, 20 10 lej.)

MOZI

CORSO-filmszínház műsora:

Vasárnap 5, 7 és 9 órákor: Az asszony és a céda. Főszereplő: Pola Negri. Előjáték: Amerikai burleszk 2 felvonásban és a legújabb Paramount világhíradó nagyszerű eseményekkel.

GRAND NYÁRI MOZGÓ műsora:

(A városháza udvarán.) Vasárnap este fél 9-kor: Premier! Bécsi keringő. Főszereplő: Adolphe Menjou és Kathryn Carver. Blily a divatrevü. 2 felv. vígjáték. Főszereplő: Blily Dooly és Vera Steadman. Ezenkívül még egy szenzációs dráma 2 felvonásban és 1 Journal. Előadás alatt is lehet dobányozni.

Közgazdaság

Megvalósulás felé halad az összes romániai gazdasági érdekképviseletek egységfrontja

Szeptember végére az UGIR országos gazdasági konferenciát hív össze

(Cluj-Kolozsvár, aug. 31. Az Uj Kelet tud.) Az elmúlt héten részletesen ismertettük az UGIR kolozsvári tagozatának rendkívüli ülésén megállapított általános munkaprogramot, amelyben az ipar egész sereg követelést állít fel a kormány jelenlegi gazdasági politikájával szemben és amely követelések legnagyobb része feddi a kereskedelem, a mezőgazdaság és a munkásság ezirányú érdekeit is. Epen ezért az UGIR kolozsvári igazgatóságá mint megirtuk, az összes gazdasági érdekképviseletek bevonását mondotta ki a közös követelések kivívása érdekében.

Az akció, mint értesülünk, élénk visszhangra talált nemcsak az ipar, hanem a többi termelési ág köreiben is. Eddig a brassói és a marosvásárhelyi gyáripari körzet jelentette be csatlakozását a kolozsvári UGIR által kidolgozott programhoz, amelyet Arad és Temesvár gyáriparosai is tárgyalás alá vettek. Megküldte akció-programját az UGIR a Kereskedelmi és Iparkamarák Országos Szövetségének is,

amely azt eljuttatta az egyes kamarákhoz, azzal a felszólítással, hogy behatároljanak a munkaprogramnak ugy az ipari, mint kereskedelmi vonatkozású problémáival. A legközelebbi napokban az UGIR érintkezést fog keresni a munkásszervezetekkel is, amelyekel a vitás kérdések teljes kikapcsolásával — a termelés általános problémáinak közös megoldására a gyáriparosok és egyéb termelők bizonyos megállapodásokat fognak létesíteni.

Amikor az összes érdekeltek hozzájárulása meglesz, az UGIR bukaresti központja összeváltmányi ülést fog összehívni. Ezt az ülést előreláthatólag szept. 12-én tartják meg és ezen fogják részletesen megállapítani a közös akció lefolytatásának módozatait, szeptember végén pedig általános ipari kongresszust hívnak össze, amelyen az ország minden más gazdasági szervezetének delegátusai is részt fognak venni.

Elkészült az új vámtörvény

A vámhitelek engedélyezésén és a vámbírságok csökkentésén kívül még több más enyhítést is hoz az új vámrendszer

(Bucuresti-Bukarest, aug. 31. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új vámtarifa életbeléptetése végre komolyan aktuálissá tette a huszonöt évvel ezelőtt megalkotott és azóta teljesen elavult vámtörvény olyan módosítását, hogy az a nemzetközi kereskedelmet Romániával megkönyítse. A pénzügyminisztérium speciális bizottságot küldött ki egy új vámtörvény előkészítésére, amely a Regában és a csatolt területeken még érvényes összes vámrendelkezéseket modern felfogásban egységesítse. Ez a javaslat most készült el és amint Popovici Mihály pénzügyminiszter hazatérzik külföldről, eljeje terjesztik jóváhagyás végett, azután még az ősszel a parlament elé kerül.

A módosított vámtörvény egyik legjelentősebb újítása az lesz, hogy vámhiteleket engedélyez az iparvállalatok részére.

Azoknál az áruknál, amelyeket ugyan belföldön állítanak elő, de perferkonalásuk csak külföldön lehetséges, a törvény meg fogja engedni az exportot a kiviteli vámok lefizetése nélkül.

olyanformán hogy a kiszállításnál a feladó iparvállalatot megterhelik a megfelelő vámilletékekkel, viszont mikor az

áru ismét bejön az országba, törlik ezt a megterhelést. Hasonlóképen elvi jelentőségű és beláthatatlan fontosságú újítása lesz a vámtörvénynek az is, hogy a vámbírságok leszállítását, vagy elengedését kivesszi a pénzügyminisztérium, vagy a vámezerigazgatóság jogköréből és az ilyen ügyeket a bíróság elé utalja.

Egyébként a jelenlegi vámtörvényben előirt büntetéseket lényegesen leszállítják és két csoportban fogják osztani. Lesznek olyan vámbírságok, amelyeket az ország vámpontjainál elkövetett csempészésért fognak kirónni, valamint olyan bírságok, amelyeket azokkal szemben fognak alkalmazni, akik a határ bármely más pontján csempésznek be árut, ahol nincs vámhivatal. Végül az új vámtörvény szentesíteni fogja azt az elvet is, hogy

a postacsomagok elvámolása az érkezési helyen történjék.

amit a gyakorlatban Stan Vidrighin léptetett életbe mikor a postavezérgazgatóság élén állott.

Az új vámtörvény a portorosei vámkonferencián elfogadott elvek alapján épült fel és a jelenlegi vámformálások legnagyobb mértékben való leegyszerűsítésére törekszik.

Megvalósulás előtt áll a romániai fürdők külföldi kölcsöne. Többbizben is foglalkoztunk a romániai fürdők és üdülotelepek azon igyekezetével, hogy külföldi kölcsön segítségével európai formában építsék ki telepeiket. A külföldi kölcsön öszire már perferkuálható lesz és ezzel kapcsolatban szeptember 15-én Romániába érkezik Debouch párisi bankár, annak a francia—angol konzorciumnak a megbízottja, amely a romániai fürdők részére a szükséges kölcsönt hajlandó megadni.

Speciális bizottság alakul az autók elvámolására. Bukarestből jelentik: Tekintettel arra, hogy a vámhivatalok igen sok nehézséggel panaszokdnak a külföldről importált autómobilok elvámolása körül, a pénzügyminisztérium elhatározta, hogy a napokban bizottságot nevez ki, amely az új vámolási eljárás tekintetében a szakértői döntővéleményt fog adni. Az ér-

a központi munkáspénztár egyfelől kénytelen volt az egyes vállalatok kvótáját fel-emelni, hogy ezáltal az eredeti bevételi előirányzatot fedezhesse, másfelől pedig felszólította az iparvállalatokat, hogy előlegezzék a jövő évre esdékes kvóta 50 százalékát. Ez a rendelkezés természetesen újabb terheket ró a vállalatokra, melyek az UGIR útján akarnak jogorvoslást keresni sérelmükre.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Vasárnap, szeptember 1. Budapest 9. Ujsághírek, kozmetika. 10. Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. 11.15. Görögkatolikus istentisztelet a Szegegyház-téri templomból. 12.45. Pontos időjelzés és időjárásjelentés. Utána: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 16. Rádió Szabad Egyetem. 1. A bórpari munkások dalárdájának számai. 2 Dr. Purjesz Béla egytanárségéd előadása: A házi konzervkészítés. 3. A bórpari munkások dalárdájának számai. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.20. Balázs Árpád magyar nótadélutánja. Magyar Imre és cigányzenekarának kíséretével. 18.50. Zágon István felolvasása. 19.20. Sport- és löversenyeredmények. 19.40. Operettelőadás a Studióból. Lehár „Luxemburg grófja”. Utána kb.: 22.15. Pontos időjelzés és időjárásjelentés. Majd. Bauer szalonzenekarának és jazzbandjének hangversenye. 23.15. Sovánka Nándor és cigányzenekarának hangversenye.

Zsidó ifjusági könyvek:

Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
Sas Irén: Kol-midre — — — 30
Bar-Kochba (Elbeszélések, versek, szindarabok gyűjteménye — — — — — 60
Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. (A pénz előzetes beküldése esetén portómentes szállítás.)

Kézimunka fonalak a Harisnyaházban

Kelinfonal matringja — — 11 lej
Kelinfonal fényes, matringja 13 „
Jumper fonal matringja — 17 „
Jumper fonal nagy matringja — — — — — 30 „
Selyem-perzsa, nagy matringja — — — — — 60 „

Kaphatók:
Kolozsváron:
„Harisnyaház” Calea Reg. Ferd. 29.
Brassóban:
Strada Porci 52.
Sibiuban:
Strada Reg. Maria 49.
Dejen:
Calea Traian 2.

JAZOMIR

Egy hős pacifista históriája

Írta: ALEX SLANK

(48)

„Akar ötven százalékos buzakenyereket?”

„Miből van a másik ötven százalék? Korpából, vagy tengeriből?”

„Nem. Fűrészporból!”

A másik nő, — ellentétje amannak, hosszú, melázó Dante-arc — svéd huspótléket és háboru előtti rizs-konzervet ajánlott.

Rájuk néztem és nem feleltem.

A válaszom az volt, hogy elővettem fehér kenyereket. Ekkor tízen — megszámláltam — állottak már körülöttem és úgy lesték, mint éhes ebek a koncot, hogy adjak nekik egy-egy falatot. Mindenkinék osztottam kenyeret és szalonát.

Csodálatos bibliai érzés volt.

Liebknechtnél csak az előszobáig jutottam. Radek azonban bejuthatott. Az előszobája olyan volt, mint egy kikötői váróterem. Csupa izgatott, különös ember, oroszok, örmények, bánatosfejű törökök, szikár, merész bolgárok.

A kisasszony — szemüveges, fiatal nő — kérte a nevemet, származásom helyét éveimet. Nem kérdezte, mi célból jöttem ide.

Amikor bemondottam a Hans War-nicke nevet, a hős arca felderült.

„A, tehát maga az a Jazomir!”

Ellitkoltam meglepetésemet.

„Még mindig jobb — mondottam könnyösen — ha itt leplezlek le, semmint a pesti rendőrségen. De mondja már, kedves kisasszony, mikor juthatok be?”

„Magának nem vagyok kisasszony, én a maga elvtársa vagyok!”

Felcsapott egy sűrűn teleírott könyvet, lapozgatott benne és egy helyütt megállott. Számokat jegyzett ki belőle és a szám alapján egy másik könyvben böngészett.

Maga egyáltalán nem mehet be. Olyan beosztást kap, hogy nélkülözheti Liebknecht elvtárs tanácsát. Radek elvtárs majd instruálja önt!”

Radek elvtárs nemsokára kijött, komoly és kissé izgatott is volt.

„Jöjjön Jazomir, nekem még ma Szófiába kell utaznom, magára hagyom, a forradalmi önállóságának ez jól fog tenni!”

Mégis átadtam a kisasszonynak Fel-bár Józsefnek Liebknechthez intézett levelét és kézeséssel akartam bucsuzni tőle.

„Szörnyű ember! Mi el akarjuk törölni a kézfogást, ő meg vissza menüet-tek a rokokóba!”

Udvariaskodtam.

„Sok tekintetben még benne vagyok a tegnapi. Bocsásson meg. Különösen, amikor esinos elvtársnókkal van dolgom. Kérem engedje, hogy most ne a holnapra gondoljak!”

Mosolygott.

„Megengedem!”

„És franciás gráciával csokra nyujtotta jól ápolott kezét.”

„Bucsuzunk a tegnaptól!”

Hazafelé Radek közölte velem, Liebknecht határozatát. Meg kell ismerkednem a forradalom száz arculata közül a legtipikusabbal, menjek tehát Kijbe, vagy Stettinbe, nézzem meg a matróz-forradalmárokat. Adott ajánló sorokat, a levelek bejuttatnak — ugymond — a legaktívabb forradalmárok közé.

Ellátott pénzzel, szalonával és fehér liszttel. Adott egy címet, ahol veszély esetén tanácsot és segítséget kapok.

E helyen egy hónapig ez a jelszó: „Mensch, strafe die Bourgeoisie!”

A nagy hidegben mégis végigmértem a város forgalmasabb részeit, gyalog mentem el az érdekesebb helyekre. Két rendőrtől is érdeklődtem, mik legneve-

zetesebb helyei Berlinnek? Mind a kettő gondolkodás nélkül kijelentette, hogy a háboruban nem érdemes megnézni mást mint a franciáktól zsákmányolt ágyukat a Siegesaljen és a brandenburgi kapunál.

A brandenburgi kapu előtt postoló rendőrtől szintén megkérdeztem, mit tart leglátványosabbnak Berlinben, mire azt mondotta, egy félkiló kenyér tiszta buzából, akár korpával is vegyítve. Ez lenne a legnagyobb látványosság.

Ilyen közel állott a harci dicsőséghez és ilyen kevéssel megelégedtél!

Stettinben meg sem értettem az emberek nyelvét. A német síkságnak széles, elnyújtott beszéde van, platt deutsch, amit meg kell tanulni, mint egy új nyelvet, vagy minden idegszálát meg kell erőltetnie az embernek, hogy egyes megértett szavakból összekombinálja az összefüggéseket.

Radek levelét egy kis koresma tulajdonosának adtam át. Forradalmár volt, de kevesen tudták ezt róla, csak a legmeghittebbek, akik esténként itt értekeztek a külön teremben.

A kézfogásnál kis baj volt.

A koresmáros, tipikus „sörtestvér”, virágos orral, duzzadt képpel, ami ritkaság a tengerpart városok sós levegőjében. Az egyik kezét még a háboru előtt leszakította egy páncélos gépezete. Soha semmi elődje és oldalági atyafia nem ismerte a vendéglős ipart, de ő ezt választotta, mert a komitő is így találta helyesnek, hogy nála gyülekezzenek a forradalmárok.

Kézfogásnál kissé begörbítette jobb kezem kisujját.

Micsoda perversitás — gondoltam és ijedten visszarántottam a kezemet.

„Magát ugylátszik — mondotta és igyekezett irodalmian beszélni, hogy jól megértsem — magát bizonyára nem oktatták ki a forradalmi matrózok kézfogására.”

A söntés mögül elővett egy dossiért, abból kiemelt egy levelet.

„Ugy van, Radek elvtárs erre nem oktatta ki önt. Én instruálom tehát. Ha begörbítik a kisujját, akkor önnek a balkézrel rá kell csapnia a másik jobb-jának kezefejére.”

Német alaposággal megmutatta, hogyan kell csinálni. Miután kioktatott, német rendszerességgel, megmagyarázta:

„Ez a forradalmi szimbólum és jelenti: Ha már meg van a kisujja, igényeld az egész kezét!”

Körülnéztem.

Boltíves, festett üveggel berakott gótikus ablakok, nem is proletár-vendégek fehér abroszok és a körülményekhez képest elég jó ételízlát, halszag. Leült melém egy sarokasztalhoz és ajánlotta, vegyem fel a rongyos német uniformist, mert a városban szigorúan ellenőrzik mostanában a katonákat. Kémekeket keresnek közöttük.

Biztonság okából megkérdezte, milyen betegséget tudok szimulálni. Mondottam hogy tudok vak lenni egyik szememre, és mesteri módon tudom szimulálni a rángatózást. Tudnék adni kurzust belőle.

„Ne viccelődjön, elvtársam, nem olyan egyszerű a dolog. A múltkor egy protézises katonát lepleztek le. Hamisított iratai voltak és kiderült, hogy angol ember volt és az angoloknak kémkedett.”

„Itt Önnél fogták el?”

(Folyt. következik.)

Hirdessen az Uj Keletben

Redőnygyártásban

3 évtizedes tapasztalattal

SZANTÓ DEZSÓ ÉS FIA

redőny- és kályhagyára Oradea

első helyen áll.

Acéllemezredőnyök. Esslingnei faredőnyök

Lakástakarítást ingyen

legújabb rendszerű villamos porszívóval, egy órán át, próbára, egy izben eszközöl!

Markó V. műszaki iroda Cluj, Strada N. Iorga 11. szám. — Telefon 453.

Uj szőrmeáruházz és szücsműhely!

Osias Wilf és Társa Oradea,

Strada A. Iancu (Kossuth-u.) Sasbejárát sarok

Raktáron tartja az összes kuitoldi szőrmeárukat, nagyb n és kicsinyben. — Elsőrangú szakmunkákkal készítik a legdivatosabb szőrmemunkákat. — Feltűnő olcsó árak, előnyös fizetési feltételekkel is. — Javítások és átalakítások szakszerűen és olcsón.

SIPOS-harisnyában könnyű tanulni.

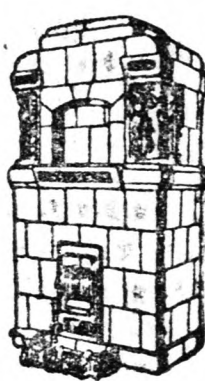
SIPOS-szvetterben nem érzi a tél hidegét.

Lássa el gyermekeit az iskola-saionra harisnyával és szvetterrel.

SIPOS-tól Cluj, Calea Reg. Ferd. 8. vásárolhat legelőnyösebben.

Fürdőre, nyaralóhelyekre

utazó előfizetőinket felkérjük, közöljék pontos címüket a kiadóhivatallal, hogy az Uj Keletet főnnaadás nélkül küldhessük.

Figyelem!!

Baranyai György

alsótömösi cserép-kályha gyárának

lerakata és központi irodája

Brassó,

Vasut-utca 58. szám,

a vámmal szemben.

Legszébb kivitel!

Gyári árak!

LEGUJABB MODELLEKI

LEGSZÉBB SZINEKI

Fizetésektelenségeket

gyorsan egyeztet

Hirsch Dávid

Brasov, Str. Portii (Kapu-u.) 31.

Megbízhatóságáról 33 év óta előnyösen ismert. — Iparigazolványos kereskedelmi ügynök.

Szülők!

Tanítók!

A Hazivan

képes héber A. B. C.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Ara 50 lej (és portó.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési díj 250 lej.

Keresünk perfect magyar gyors- és gépródot. Német vagy román nyelvet bírók előnyben részesülnek. Cím „Gyárállalat” jele, ére a kiadoban.

Előimádkozó, ki vállalja Schahrist Moseft Schofár fuvást, Tóra felelvását, szerény igényekkel állást keres „Baitfuu” R. I. címén Oradea, Fabricilor 11.

Bejárónó takarítást vállalja irodában vagy magánháznál. Címét kéri leadni a kiadoban.

Posztószakmába országos három nyelvet beszélő segédet keresek. Ajánlatokat bizonyítvány másolatokkal a kiadoban „Egyszintencia” jellegére.

Halmagiu tar. hirtőség azonnali belepere keres előimádkozót, aki egyszersmint metsző is. Javadalmasása havi 30/0 lei és lakás. — Ajánlatok Dr. Grosz Andor Halmagiu (Jud. Arad) küldendők.

Jó rövid zongora bérbeadó. — Értekezni Jámorné Calea Victoriei 13. D. u. 2-4 óra között.

Friss kóser bivay-és tehéntej naponta kétszer, csecsemőknek és betgeknek állandóan egy tehéntejt feje, házhoz szállítva is kapható. Ugyanott állandóan friss kóser tej, túró és vaj is kapható. Schwartz Ignác Strada Juliu Maniu (Szentegyház-u.) 24.

Egyetlen magyarnyelvű

Kóser szakácskönyv

Írta: Ganz Ábrahámné.

Ara 200 lej (és portó).

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Perzsaszőnyegek

készítéséhez külföldi fonalak

Imperial (fényes) kg.-ként — — — — — 400

Selyem fonal — — — — — 540

Felvető (angol) — — — — — 250

Leszöví (bordó) — — — — — 300

1 szalas finom cseh fonal kg.-ként — — — — — 300

minták és mindennemű szövekkellékek legolcsóbb bevásárlási forrása

SZÉKELY szőnyegszövedő

ORADEA, Strada Pictor Grigorescu No. 4.

SZERKESZT

Ejelli tel

KIADÓHIVA

Str. B

LŐFIZETESI

Egész év

Félévre

Negyede

Egy hón

X. évfolya

1929 Sze

• 568

A nyilt

Sziria felől
ban nyugat

Kolozsvá

(Cluj-Kolozsvá

Kelet tud.) — I

dicséretes fegyvel

vasárnap délelőt

nak tiltakozógyü

tíral események

monstrációként r

lyi Zsidó Nemze

csoportja.

Már 10 óra táj

gyülés közönsége

munkások Otthon

rők egyik örse á

Dr. Fisc

Dr. Fischer Jó

viselő, az Erdélyi

ség elnöke siri cs

pontban 11 órako

tiltakozógyűléset.

megtöltő többszáz

nos figyelemmel

félórás beszédet.

— Palesztinábó

— kezdte meg dr

res harcok híre é

lázított és fanatiz

városokat és falva

bereket öltek és s

vagytonokat puszt

gek lörték rá Er

téssel áztatott fö

tet, új kulturát

záción akarta elti

sötétség áradata.

egész civilizált v

szavát az ujkori

tombolóhadjárata

Emlék

— A viag zsidó

döntötte ez az eg

ritelt harc, de ug

lelkünk, amiért a

olyan bűnös mul

amelyekért nem

get és amelyeket

bat a világ lelki

nelem ítélőszéke

elkeseredésünknek

dásunknak szaba

jezzük ki a legm

esülés érzését an

nek az emlékezet

lesztinai és a zsi

delmében halt hős

Az egész közö

és állva is marad

szédének befejezés

— Nem pogra

lunk ma, — foly

schér József, — h

roszait, akik fegy

tak meg egy eszt

lájuk azért a sziv

rendülve állunk

rüknél amely hel

vádol és felelőssé